

MAGYAR

DOHÁNYÚJSÁG.

Előfizetési ár

„MAGYAR DOHÁNYÚJSÁG”-ra

Egész évre . . . 4 frt.
Fél évre . . . 2 frt.
Negyed évre . . . 1 frt.

Megrendelés a kiadóhivatalban
vagy utalvánnyal minden
postahivatalnál eszközölhető.

SZERKESZTŐSÉG:

Budapest,

VI. Podmaniczky-utca 1. sz.

Előfizetési ár

„MAGYAR DOHÁNYÚJSÁG”-ra

Egész évre . . . 4 frt.
Fél évre . . . 2 frt.
Negyed évre . . . 1 frt.

Megrendelés a kiadóhivatalban
vagy utalvánnyal minden
postahivatalnál eszközölhető.

KIADÓHIVATAL:

Budapest, VI. Podmaniczky-utca 1. sz.

A dohánytermelést és dohánykereskedést felkaroló gazdasági szaklap.

Hirdetéseket felvesz a kiadóhivatal és az ország
minden hirdetés-gyűjtő ügynöksége.

Felolós szerkesztő és lapfőtulajdonos: **Daróczy Vilmos.**
Társzerkesztő: **Isvay Elezber Oswald.**

Hirdetések: Negyed oldal 10 frt.; kisebb hirdetésekné
minden petit sor 4 kr.

TARTALOM: Laikus nézetek. Irta: *Szatmári Mór.*
— Dohánytermelésünk elmélete. Irta: *Daróczy V.*
— Jobb minőségű dohányok termelése. Irta: *L. J.*
— Dohány beváltás. Irta: *Daróczy V.* — Adatok
az 1889. évben termelt és 1890. évben beváltott
dohányokról. — A dohányról. Irta: *Réti János.*
Irodalom. Ausztria és a magyar szeszipar. Irta:
Bossányi E. — A szeszes folyadékkal való keres-
kedés Magyarországon. *Osváth Imrétől.* — Vegye-
se. — Szerkesztői üzenetek. — Hirdetések.

TÁROZA: Kéziratok a dohányról. Irta: *Római István.*
— Vélemény a dohányzást illetőleg. Irta: *Abonyi.*

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS.

1891. évi január 1-től új előfizetést nyi-
tunk lapunkra.

Azon t. előfizetőinket, a kiknek elő-
fizetésük jelen számmal lejár s kiknek múlt
számmal postautalványt melléke ltünk, tisz-
telettel kérjük, sziveskedjenek előfizetéseiket
mielőbb megújítani.

Az előfizetéseik megkönnyebbitése vé-
gett e számhoz postautalványt is csatoltunk.

Lapunk előfizetési ára:

Egész évre . . . 4 frt.
Fél évre . . . 2 „
Negyed évre . . . 1 „

Az előfizetések lapunk kiadóhivatalá-
hoz, Budapest, VI. Podmaniczky-utca 1.
sz. intéződnök.

A „Magyar Dohányújság”
kiadóhivatala.

Laikus nézetek.

T. Szerkesztő ur!

Ön felszólított, hogy írjak valami cik-
ket a „Magyar Dohányújság”-nak. Mikor
azzal akartam kitérni, hogy nem értek én
a dohánytermelésnek meg a dohánynyal
való kereskedésnek semmiféle ágához, ön
azzal argumentált, hogy az újságíró ember
mindenhez ért, ha akar. Ezzel a kritikával
csakugyan zavarba hozott. Ha nem irok,
veszélyeztetem ön előtt a renomémát, s azt
fogja mondani: ime, ez az ember nem
igazi újságíró; ha meg irok, az a vesze-
delem áll előttem, hogy nemcsak negative,
hanem tényleg is kompromittálom maga-
mat ön előtt.

Mindegy: én mégis ezt az utóbbi es-
hetőséget választottam és irok; természe-
tesen önére bízva, hogy csináljon a cik-
kimmel, a mit akar. De megmaradok bi-
zonyos általánosságok mellett, mert ha a
kérdés részleteibe bocsátkoznám, talán
csakugyan kilátászanék a feltelenség ló-
lába; másrésről meg az ön lapja nem szo-
rult arra, hogy holmi extravagans nézete-
ket fejtegetsenek benne.

En esztendőök óta nagy figyelmekkel
kísérem a „Magyar Dohányújság”-ot, s
néha a zsurnalisztikai méltánylásnál jóval
több az, a mi bennem támad, mikor ezt a

lapot olvasgatom. A szigorúan tárgyilagos
szakszerűség, a dohánytermeléssel össze-
kötött kérdéseknek határozott ismerete, az
elméleti nagyképszerűségnek nem eléggé
méltányolható kerülése, a gyakorlati utmu-
tatásoknak teljesen megérthető formában
való kidomborítása; mindez elég lenne
arra, hogy egy jó szaklappal szemben a
kritikát kielégítse. Am de ezeken kívül
van valami különös dolog, a mi kiválóan
jellemző tulajdonságképe lengi át a „Magyar
Dohányújság” minden sorát szavát, s ez a
magyar dohánytermelés általános érdekei-
ért való tiszta lelkesülés. Higgye el t. szer-
kesztő ur, hogy abban az esetben is, ha
nem ismerném önt személyesen; ha nem
tudnám olyan jól, hogy önnek minden
gondolata össze van forrva azzal a dolog-
gal, a mivel foglalkozik; ha nem tapasztal-
tam volna számtalanszor, hogy az ön
egyéni ambíciójának egyéb teljessége a
hazai dohánytermelés föllendítésének esz-
méjében csomósodik össze; pusztán a „Ma-
gyar Dohányújság”-nak figyelmes olvas-
gatása, cikkeinek hanja, tartalma és esz-
menete, s általában az ön lapja, meg-
győztek volna régen arról, hogy önben a
dohánytermelés nagyfontosságú közérdeke
valóságos lelkesedést keltett. És abban lát-
om én a „Magyar Dohányújság”-ának
legnagyobb érdemét, a mely igaz, hogy az
ön személyes érdeme, de egész teljességé-
ben felszívódik a lapjába is.

Meglehetősen hosszas hírlapírói pályá-
mon meggyőződtem arról, hogy jó újságot
az önzetlen lelkesülésnek bizonyos neme
nélkül csinálni nem lehet. A nagy közön-
ség, a mely a lapot olvassa, nem igen
értheti ezt a dolgot; hiszen a nagy köz-
önség nem lát minket munkánk közben;
a nagy közönség nem ismeri a mi privát
viszonyainkat, nem ismeri a hírlapírásnak,
főképen pedig a hírlap szerkesztésének sa-
jatos nehézségeit. A nagy közönség a leg-
jobb akarat mellett sem képes eléggé
méltányolni az újságíró, de legkevésbé
tudja méltányolni az olyan ember érde-
meit, a ki egy szigorú értelemben vett
szaklapot jól szerkeszt. Mennyi gond, men-
nyi fáradság, mennyi alapos tárgyismeret
kell egy ily szaklap gondos szerkesztésé-
hez! És a fértias odaadásnak, az erős kö-
telességérzetnek mennyi erkölcsi ereje, az
önfeláldozásig menő lelkesülésnek, mennyi
hamisítatlan melegsége szükséges ahhoz,
hogy valaki az anyagi kedvezésnek és
jutalmazásnak csekély mértéke mellett is,
kitarson az ő eszméiért való törekvésben!
Igazán, a teljesített kötelesség jóleső ön-
tudata ugyszólván az az egyetlen bene-
ficium, a melyet a közérdek szolgálatába
szegődött emberek élvezhetnek. Ráillik
minden buzgó, lelkiismeretes újságíróra,
de legfőképp ráillik a szigorúan szakszerű
újságok szerkesztőire.

En ismerem igen sok szaklapot, de
jó lélekkel mondom, egyetlen egyet sem
tudok, a melynek szerkesztése olyan ne-

hez dolog lehetne, mint a „Magyar Do-
hányújság”-é; valamennyinek szélesebb, na-
gyobb a talaja, változatosabb, sokfélebb a
tárgya; egyetlenegy sincs olyan, a mely-
nek a programja ugy ösze lenne szorítva,
mint a „Magyar Dohányújság”-é, a mely
kizárólag a dohánytermelésnek, tehát a
hazai termelés egyetlen ágának tisztán
gyakorlati fejlesztését tűzte ki fő-
feladatául, s a mellett esztendőök során át
hiven kitart. A többi szaklap előtt sok
félőbb a kérdés, nekik nagyobb az anya-
guk; a „Magyar Dohányújság” előtt csak
egy kérdés áll; ezt az egy kérdést kell
megoldania. És egy kérdéssel foglalkozni
állandóan ugy, hogy ennek az egy kér-
désnek mindig más és más oldalát világít-
sák meg a gyakorlati hasznosság fényével,
ez olyan munka, a mit alig lehet elegen-
döképen méltányolni.

Hát én tudom méltányolni, s ennek
a nyomán mondtam az imént, hogy olvas-
gatván az ön lapját, a zsurnalisztikai mélt-
ánylásnál jóval több az, a mi támad ben-
nem; én néha igazán bámulom az ön ki-
tartását és képességét.

Körülbelül tisztában vagyok a hazai
dohánytermelés kérdésének rendkívüli nagy
fontosságával, tudom azt, hogy a hazai do-
hánytermelés fejlődése vagy hanyatlása,
mennyire összefügg egy agrikulturnális köz-
érdekekkel; tudom azt, hogy az utóbbi idő-
ben milyen nagy mértékben aláhanyatlott
a magyar dohánynak külföldre való száll-
ítása, s tudom azt, hogy a kivitelnek ez
a hanyatlása milyen nagymértékben érinti
a hazai mezőgazdaság érdekeit. Tudom
azt is, hogy e hanyatlásnak politikai okai
is vannak; e tekintetben elég, ha Francia-
országra hivatkozom, a mely nyilvánvaló
politikai okokból zárkózott el tőlünk, és
segít magán ugy, hogy maga termel rosz-
szat ugyan, de tőlünk még sem vesz. Ámde
a hanyatlásnak legfőbb oka mégis csak
abban van, hogy a magyar gazdaközönség
megrontotta a magyar dohány jó hírnevét
azzal, hogy megrontotta a magyar dohány
általános minőségét. Hiszen mindenfélől
hangos a panasz e miatt. A magyar gazda
közönyös a viszonyok változása iránt és
közönyös az általános követelmények fo-
közódása iránt is. Nem veszi figyelembe
azt, hogy nem lehet, nem szabad mindent
a természetre bízni, s nincsen elegendő
fogékonysága a mezőgazdaság érdekeinek
istápolására alkalmas tudományos vívmá-
nyok iránt. Ő megmarad a régi elavult
rendszer mellett, s gyakran nem veszi figye-
lembe még azt sem, hogy a termeléshez szük-
séges természeti erők is változás törvényei
alatt vannak; hogy a természeti erők vál:ozás-
sát tanulmányozni és okszerű eszközökkel
követni kell. Elve az, hogy sokat termeljen,
de a minőség természetszerű hanyatlásával
nem törődik, annál kevésbé bajlódik
hatóan a faj- és minőség nemesítésének
nagy horderejű kérdésével. Nem gondol
arra, hogy a föld más részein is termelnek

s máshol talán fejlődhetnek a kedvezőtlenebb viszonyok is; hogy illetéknépen ő ugyyszólván a maga rossz rendszerével elősegíti a külföldi termelésnek előnyeit. Ha máshol van jobb, mért jöjjenek mi hozzánk a kevésbé jóért? Ime a külföldi kereslet hanyatlásának igen egyszerű és érthető oka.

A mi kincstárunk folyvást rá van utalva arra, hogy bizonyos jobb minőségű dohányokat a külföldtől vásároljon, de viszont nap nap után csekélyebb a magyar dohány kivitele. Ezzel aztán együtt kell hogy járjon a termelés mennyiségének rendszabályokkal való megszorítása. Alig képzelhető, hogy az állam ne ohajtaná a kivitel felendítését, hiszen erre száz oka van, az ellenkezőre pedig alig egy is. A termelő közönség mélyen érzi a bajt, mert gyakran vérmes reményei szállnak a keserű csalódás sirjába, pedig e bajnak orvoslása legfőképpen tőle függ. Fordítson nagyobb gondot a termelésre; de ne csak a mennyiség, hanem inkább a minőség dolgában. Törökveiseket egyetlen siker fogja kisérni, mert hiszen Magyarország számos vidékének földje a legáldottabb természeti tulajdonságokkal bír arra, hogy benne jó dohányt termelhesse. Ne bizon mindent a természetre, de nézzon utána, hogy a tudomány vívmányait, a szakértők jó tanácsait, a dohány kezelésénél hasznára fordítsa.

Ezt kell magyaragratni a magyar dohánytermelőket, mert nekik gyakorlati utmutatásra van szükségük. És a „Magyar Dohányújság“ az alatt a hét esztendő alatt, hogy fennáll, ezt teszi ritka buzgalommal, kitartó ügyszeretettel, valóságos lelkesedéssel, de főképp alapos szakismerettel. Ezért van az ön újságának t. szerkesztő ur Magyarország igazi agrikulturnális missziója; ezért lenne kívánatos az, hogy „Magyar Dohányújság“ minden magyar dohánytermelőnek a bibliája legyen.

Ha ilyen újságunk nem lenne, okvetlenül csinálni kellene, s hogy már megvan s hogy oly jó kezekben, valóságos szerencse.

Órizz meg t. szerkesztő ur továbbra is dicséretes buzgalmát és kitartását az ügy mellett; vajha jóra való törekvéseit a hazai dohánytermelés fellendülésének közérdekű eredménye kisérné!

TÁRCZA.

Karcolatok a dohányról.

Irta Rónai István.

A „Magyar Dohányújság“ eredeti tárczája.

(Befejező közl.)

Jómódu gazdag embert ismerek, aki Britanica szivart szí. Ha találkozom vele, akkor nagy előszeretettel szokta firtatni, hogy a hatos Cuba nem jó; ugyanez az embert még sohasem láttam Trabucost vagy Regalitat szivni; különlegességit egyáltalában még sohasem szivott; rájöttem apró megfigyelésem révén, hogy Cubát csak azért emlegeti, hogy nekem feltűnjék az ő drága Britanicája, melyvel különben ő nagyon meg van már csak azért is elégedve, mert fél, hogy megszólítom, mért nem szí finomabb szivart?

A finom szivarok elcsomagolása s felszerelése nagyobb gonddal s több csinosaggal történik. A havannaiak a luxuriosus felczizomazást a végleteleg viszik. Ellátják ládácskáikat a legphantastikusabb képekkel kívül belül; magán a cedrusládácskán szebbnél-szebb beégetésű jelek díszlenek; a szivarok gondosan „polyáztatnak“ be előbb serezin-papirba, azután staniólba; még ez sem elég; a szivar közepe táján gyönyörű gyűrűcske díszlik s ezen a szivar neve s a gyár, mely azt előállítja. Ennek a pazar felszerelésnek kettős célja van: Elő-

Ime ezeket akartam elmondani a „Magyar Dohányújság“-ban.

Szatmári Mór.

Dohánytermelésünk elmélete.

A dohánytermelésnek bizonyos átmeneti periodusokon kellett keresztül mennie.

Volt idő, a midőn a fősulyt a mennyiségre fektették, a jelszó az volt, csak sok dohány; a dohány a mérlegre jött, és sulya szerint fizetett; — bekövetkezett egy másik időszak, a midőn már a szemnek is kellett valamit tenni, csinosabb mód, összeegyeztetni szín és alakra, tetszebb csomókba csomózni, és egyenlő formában még a bába is rakni.

De hátra volt még egy időszak, melyben a minőségre alapítják a termelést, ezen időszak kezdetén épen most vagyunk.

Ezen szót javítani a minőséget, könnyen kimondhatjuk, de kivitelezni nehezebb, mert igen nehézségekbe ütközünk, mert igen hosszú idő kell arra, hogy ez tényleg meg is történjék ennek a kivitele nem a lapok közleményeiben rejlik, hanem csupán a termelő jóakarátában és ugyszólván önmegtagadásukban.

Ugyanis akkor, a midőn már a termelő azt fogja mondani: bizony, bizony, jobb ez az én szomszédom dohányja mint az enyém.

Ilyen beismerésre pedig még nem igen számíthatunk és így csak nagyon lassu léptekkel kell haladni, hogy idő multával ama czélt elérhessük.

Ezen nagy problema megfejtésére kizárólagosan csak is a termelő gazda józan gondolkodása van hivatva, a gazda a legkompetensebb megítélője a természetnyének, minőségét illetve, azonkívül nem szabad, hogy elfogult legyen természetnyei iránt.

A beváltás iránt olykor-olykor ily forma nyilatkozatot hallunk: miért csináljak én jó minőséget, mikor a másik, kinek nincs oly minőségűje mint az enyém, dohányáért még is többet kap mint én?

Az én dohánym jobban ég, levelei vékonyak, finomak, kiválasztom a homokos tartalom partos földet, míg a másik, erősebb kötöttebb nehéz talajban termeszt. A nagy nyulánk erősebb levelek, melyek jobban ellentállnak vihar és szél megron-

galásnak is, szóval, neki a formaszertő osztálya jobb, és többet kap az ő rosszabb dohányáért mint én a jóért. Azt bizony magának is be kell vallanom, hogy az így meg is szokott történni.

De ezen a beváltó tisztt segíteni nem tud, de a jövedék maga se képes még olyan intézkedéseket életbe léptetni, mely a minőség szerinti osztályozást szokásba hozná, mert akkor volnának csak az elégetlenségek napirenden.

Azt ne higgye senki, hogy a dohányok egész megyénként egyformák, mert vannak olyan határok, melyekben a megtermelt dohány minőségileg sokkal jobb mint ugyanabban a körzetben egyes helyeken, de nem csak egyes határban, de ugyan egy határnak, vagy egy nagyobb területű birtokán, nem egyforma minőségű dohányok teremnek, mert gyakran megtörtént dolog, hogy egy termelőnek különböző minőségű dohániai termettek.

Igy tehát a látszatra nem helyes szokás a dohányokat körzetenként egyenlően mérlegelni. De hát hogyan kellene ezt tenni, hogy mindenkinek igazság szolgáltatassék.

A jelen körülmények közt teljesen lehetetlen; hanem ha a termelő oda fogynak törekedni, hogy ők maguk a minőséget annyira tanulmányozzák, hogy ennek értéke megítélését gyári igényekhez képest meg fogják különböztethetni, és természetien fogják azt úgy, mint másnemű termékeket, mint például a közönséges, és finom gyümölcsöt, és ha általánossá válik, akkor következhetik be azon beváltási rendszer, mely a dohányt gyári értékéhez képest limitálja.

Azok azonban, a kik a jelenben, a talaj tulajdonságánál fogva, vagy a saját igyekezetük folytán jobb minőségű dohánnyt termesztnek, azok költsége sem egészen kikötött pénz, mert én saját szememmel látom, és a beváltást figyelemmel kísérem, és határozottan kijelentem, hogy igenis figyelembe vétetik a jobb minőség, mert igen gyakran megtörténik, hogy valamelyik bel dohány nem üti meg az első osztály mértékét, de a tiszta ki észre veszi, hogy ez a dohány bizony jó égésű, szép színű, és finom, daczára annak, hogy csak jó 2-ik, de az említett tulajdonságánál fogva elsőnek deklarálja, az ilyen esetek nem a ritkaságokhoz tartoznak, míg ellenben a rossz minőséggel, éppen az ellenkezője történik;

szőr, hogy a szivar a skatulyából kibontott állapotban „meztelenül“ herverve, ne vesztisen a dohány szüntelen párázása következtében a könnyen illékony olajokból, másodsor, hogy a szivar reprezentális külsővel bírjon s tetszetőséget, kinálkozóságát fokozza.

A nem igazi dohányzó szent borzalommal veszi a kezébe az ilyen szivart s úgy hámozza le róla a cifraságot, mint aki először hámoz életében — tojást. Sőt akad olyan is, aki nagy gondal teszi zsebe a szivarról leszedett cifrangot, hogy azután egy ártatlan és becsületes trafikébeli hosszú szivart — a 2 kr. — öltözessen bele; mikor az ilyen oroszlanbörbe bujtatott — valamivel az illető aztán megkínál teszem azt egy gourman dohánnyal, akkor az a szegény kétkezcizáros körülből úgy érzi magát, mint az én ezredembeli lovászom, ki az ezredes ur ruháját, kardját levitte az istállóba „pucovalás“ czéljából; csupa huncutságból magára veszi a retentő hatalmat jelképező adjusztingot s elkezd a lovászpajtásával komédiázni, méltóságos stellungvágással utánozva az ezredest, midőn ez istállót vizitál; e pillanatban lép be a valóságos ezredes ur! A lovászezredes levegő után kapkod, az igazi ezredes dühöng s ha ma meg nem eszi elevenen a lovászt, akkor holnap — legkevesebb hat órai kurtavas!

A gourmond szonnal megismeri a lovászt, a kurtavas helyett a földhöz vágja. De mit

tesz a szegény ember, kit egész komolyan tartanak néha így bolonddá? Ez csakyan szivar szopogatja a gyantalanul nagy előléptetésben részesült kétkezcizáros egy ideig s keresi a különbséget „a pompás szivar“ s a szokott kétkezcizáros szivarja között; keresi szegény, de nem találja; hanem azért rámondja, hogy biz ez valami jó szivar; rámondja szegény, már csak azért is, mert jóhiszemű ember és a vendéglátó kedvét sem akarja szegni. Mikor végire jár nagy nehezen — ha nem sikerült időközben félre tennie — akkor azon csodálkozik, hogyan lehet ilyen közönséges szivarét annyit tengerpénzt kiadni?!

A havannaiak után a szivarok, szivarcsomagok és skatulyák feldiszfizetésében a nemetek következnek. Csak hogy itt aztán jól össee kell szedni magunkat s gyakran kell Ben Akibára gondolnunk, aki megírta, hogy „Ne nézz a korsóra, hanem arra a mi benne van!“ Ha Ben Akiba idejében már szivaroztak volna az emberek, úgy bizonyára azt írja vala a keleti bölcs: „Ne nézz a skatulyára, hanem arra, ami benne van!“ A német szivaroknál a legtöbb esetben pórul járunk. Ezek már meglegészen a feldiszfizett külsővel, hanem csabítóan hangzatos nével kereszteik el szivarjait. Találkozunk szivarokkal, melyeknek neve: „Barátaim“ valószínűleg azért, hogy ezektől Isten óvjon meg. Van a többi között „Bismarck“ nevű is. Aki ezt feltalálja bontani, még azt a

a gazda van hivatva felismerni, földrészeinek azon területeit, melyekben minő dohány terem, kísérleti eredményeit pedig a jövődiki bizottság elébe terjeszteni és megmondani: uraim ime itt van egy bizonyos kísérletnek eredménye, tessék azt figyelembe venni.

A kísérlettevésnél első és legfontosabb legyen, a mit e lapok keletkezése óta folyton hangoztatok, jó magot előállítani, és erre csakis a gazda van hivatva, mert én, habár sok tétetett már ezen a téren is, országszerte a dohánymagot nem a megfelelőnek tartom, mert kevert, nem tiszta és nem elég erős, származása nem olyan mint a minőnek lenni kellene, törpe és kényszer érett és nem elég erős csiraképpességgel bír, és ez olyan hiba a jelen viszonyoknál fogva, mit sok más és a leg-helyesebb intézkedések által sem lehet helyre pótolni.

Szolgáljon élő például az a körülmény, mely most Elzász és Lotringiában illetve Strassburgban történt, hogy a jobb minőség előállításának mily hamar meg volt az eredménye; mag, és trágya minőség, ez a fő dolog, mely az említett országban oly hirtelen meghozta a gyümölcsét.

Az nem elég, hogy egy maggal teszünk egyszer próbát, és melynek esetben az idő viszontagsága befolyásától nem lesz sikere, hanem a rossz eredmények ki kell az okát keresni és ilyen buvárlatok által csakhamar eredményre jövünk.

A magnak való palántára előbb kell bevetni a melegágyakat és ki kell pótolni már a melegágy elvetésnél azt az ágyat, melyből a magnak valót csinálni szándékosunk; azt a kis meleg ágyat, megóvhatjuk mindentől. Üveggel is fedhetjük és minden esetre, a mi a legfontosabb, korán elültethetjük, a melyből azután érett magot szedhetünk. — Nem volna szabad soha olyan tőkéről magot szedni, mely kiskorába nem volt átdugdosva.

Az ilyen eljárások mellett lehetne megfelelő magot előállítani — de más-ként nem.

Törekedjünk tehát oda, hogy jó magot — és olyat, a mely a vidéki talaj és éghajlatnak teljesen megfelelően. előállítsunk. Mind ezekre csak a gazda maga van hivatva, mert csak ő ismeri birtokában levő

különböző talajnak vegyi részét, és így csak ő tudhatja magát azokhoz alkalmazni.

Daróczi Vilmos.

Jobb minőségű dohányok termelése.

Rakovszky István országgy. képviselő ur, a „Dohány Ujság” 24-ik számában, dohánytermelésünk és különösen annak javításáról ami, felfogásom szerint nem csak a termelő, de a kincstárnak éppen úgy mint a magyar dohányfogyasztó közönségnek egyformán nagy érdeke — egy igen figyelemre méltó cikket irt, melynek célját azt hiszem, hogy minden méltányosan gondolkodó dohánytermelő osztani és helyeselni is fogja.

R. I. ur leírja, hogy Pestmegyében mikép próbálta a jobb faj dohánytermelésre való átmenetet és nagyon helyesen tette, hogy a szivhatatlan szamosi vagy ugynevezett tiszaí faj dohány helyett, a jobb minőségű kerti dohánynyal tett kísérletet, bízva bizonyosan abba, hogy habár a jobb faj dohány természetese az év folyamán több calamitásnak van is kitéve, habár annak termése sulyra kevesebb is lesz, mint a nehéz szamosi vagy tiszaí dohánynak holdankénti sulya, mégis tett kísérletet, hogy legyen például több, mely a termelő társakat jobb minőségű dohánytermelésre buzdítja. — Azonban csakiró termelő ur mint mutatja, abbéli reményében, hogy czélszerűbb jobb faj dohányt termelni, nem csak csalatkozott, de hazajövet meg tűrni is kellett a kertészek és szomszédok gúnyolódását, miből azután az következett, hogy többi termelő társai jogosan hivatkozhattak, és fognak még évekig hivatkozni arra, hogy termelőnek — kinek szünettel kell vezetni gazdaságát — nem érdemes nálunk mást termelni, mint durva, rossz, de sulyos szamosi dohányt.

És ez így van csakugyan — a dohánytermelés irányára nézve — nagyban és egészben mindenütt, mint a hogy azt R. I. képviselő ur mondja és ha ez így marad, akkor abban is igaza van, hogy akkor csak pitm desiderium fog maradni az az óhajtatás, hogy javítsuk a dohány minőségét.

Végül R. I. ur világosan hangsúlyozza — a mint ez cikke szerint tény is — hogy rosszakaratot nem tapasztalt, de a fölfogást tartja helytelennek, és az ellen szólalt fel.

Miután azonban ezek a dolgok, így vannak, és miután nem lehet a kincstárnak sem más

célja, mint a magyar dohánytermelés javítása, azért azt hiszem, hogy keresni kell azokat, melyek a jobb minőség termelésének akadályát képezik, s ennek folytán nem lehet czélszerűtlen, ha ezen ügyekhez minél bővebben hozzászólunk, mert hiszen ha a vitaközösnek csak részben is az az eredménye lesz, hogy a kincstár jobb dohányokat fog a termelőtől kapni, nem fog ezáltal hátrányt szenvedni a kincstár pénzügyi érdeke sem, de megelégedettebb lesz a kincstár dohányfogyasztó közönsége is, és ismét megélnékülhet — a kincstár kezeiben — a magyar dohány külföldi kivitele is, mit közgazdasági szempontból csak kívánatosnak mondhatunk. — Ezen szempontból kiindulva tehát, engedje meg nekem a t. szerkesztő ur, hogy e téren való tapasztalataimból némelyeket az ügy iránt való legjobb indulattal, őszintén magam is elmondjak.

Midőn ugyanis életbe lépett az 1887: 44. t.-cikkben foglalt új dohánytörvény, mely sok tekintetben egyfelől szigorubbá tette a dohánymonopolium érdekében elengedhetlenül szükséges ellenőrzést, másfelől számos intézkedést foglalt magában arra nézve, hogy az előre látott nagyobb fogyasztással szemben, a dohánytermelés minőségben is és mennyiségben is e nélkülessék, tehát midőn az új törvény életbe lépett, egy bizonyos mozgalom, egy örvendeset új lendület volt a dohánytermelés terén tapasztalható. — Ezen új törvénynek — a fenálló állami dohánygyedáruság alapján — kétségtelenül helyes új intézkedése, és egy egészen új helyzetet, egy új irányt idéztek elő a dohánytermelő és termelni kívánók körében; az új törvény alkalmazása, újabb fajok művelése érdekében egy egész kis szakirodalom létesült, mi okvetlenül hatással volt arra, hogy a termelők fokozottabban gondolkodni és törekedni kezdtek azon, hogy mi czélszerű szemben az új helyzettel, mit kellene tehát mégis a dohányterelés javítása szempontjából tenni? — A beváltó hivatalok az új törvény életbeléptetésével szaporítottak, új engedélyek adattak termelésre oly vidékeken, a hol a talaj viszonyok reményleni engedték, hogy jobb égésű gyártásra alkalmas tartalomú dohányok termelhetetnek, szóval egy neme az élénkségnek a jobb törekvésnek támadt a magyar dohánytermelés mezején

Igy jutottam én is ahhoz, hogy figyelemmel kísérve ezen mozgalmakat, 1888-ra dohánytermelési engedélyt kértem és kaptam

Vélemény a dohányzást illetőleg.

Én 20 év óta vagyok dohányos és pedig erős dohányos, mert átlag és naponta 8—10 drb. virginia szivart szivok ki (arról nem is szólok, hogy mulatságok alkalmával 14—16 drbra megy fel a szivar száma egy 20 óra alatt); sem étvágyamra sem phycumomra, sem szellemi képességeimre nem hatott e sok dohányzás rossz-szul, sőt ellenkezőleg jót tett; de hozzá teszem, hogy ép egészséges vagyok, igen intenzíve táplálkozom, s átlag 7—8 órai alvást kívánó organismusom, mert úgy physikaillag, mint szellemileg a legerősebb munkákat szoktam végezni — lévén ez idő szerint gazdatiszt s ennekelőtt gazdasági tanár stb. stb.

Én röviden a következőkben adám véleményemet a dohányzástól: Gyöngének és rossz táplálkozónak a dohányzás tesztileg méreg, szellemileg guillotine, — ép, egészségeseknek s jól tápláltnak testi fűszer és szellemi korbács.

Természetes, hogy a dohányzás mérve azon arányban változhatik, a mely mértékben jelen vannak, vagy hiányoznak a dohányzás előfeltételei: egészséges organismus, intenzív táplálék s kellő kipihenés.

A mi szükségességét illeti, határozottan állíthatom, hogy ott, hol erős physical

történeti nevezetességű három száll hajait is megtalálja benne. Egy másik skatulyán a szó áll: „Magány” (Persze valamennyi szép illusztrációval) Ezt azért hívhatják „Magány”-nak, mert aki ezt élvezi, az nemsokára „Magány”-ban marad s a szivarját eldobja. „Sakk.” Ennél a szivarnál az ember a harnadik „huzásra” — matt! „Ariadne.” Ebben bizonyára fonál is van. A kereskedő egy új fajta szivarral kedveskedik; ennek a neve „Schillers Glocke.” Ha erre rágyújtasz, akkor

... Schol sincs maradás

„Hullámzik a tenger, hullámzik a föld is:

„Dagadni, sálynadni látjuk a mezőt is,

„Szédül aki rálép. Ugy teszen, ugy látszik,

„Mint mikor a gyermek jégen hajókázik.”

Jaeger, a gyapjú apostol is kitett magáért. Van egy fajta szivar, mely az ő nevével viseli. Ezek a szivarok „anthropin” kottyalékban áztatott anyagból valók. Teljesen megfelel nevének, mert ép oly illatot terjeszt, mintha gyapot égne. S 1885-ben sikerült mégis tetemes mennyiséget forgalomba hoznia, azóta azonban ugyanezen Jaegerszivarok megjelentek már: „Sokrateres” „Unaloműző” „Ibykus” s egyéb elnevezések alatt, de nem superáltak. A kereskedő vagy gyáros elnevez egy szivarfajt „Aetna”-nak. No gondolja magában a fogyasztó, ez bizonyára valami jó égésű dohányból való s innen a rokonle-

vezés. Mikor azonban rágyújt az ember egy ilyen „Aetna”-ra, akkor veszi észre, hogy ez azért Aetna, mert az is ég ugyan, sőt füstölög is — néha, de valamint az Aetna soha kisebb nem lesz, azoképen nem akar ez a szivar sem fogyni.

Ne higgyük ám azért, hogy a németeknek csupa rossz szivarjaik vannak. Jó pénzért, megbízható gyárosnál akadnak jó szivarok, de csak jobbadán importált gyártmányok s nem német dohányból valók. A minap egy müncheni vendégem volt, ki határozottan állítja, hogy egész Münchenben nincsen olyan trafik, mely az ott felállított császári és királyi osztrák-magyar trafik jóvedelmét csak meg is közelítené. Jele annak, hogy ezt a gyártmányt a magukénál jobban kedvelik.

Hajdanában, mikor a szegény katona még vesszőt futott, a megvesszőztetés ideje alatt ólomgolyót kellett szájában tartania, még pedig valószínűleg jó nagyot, hogy valamiképpen ne nyelje. Így persze nem ordított szegény a megvesszőztetés alatt. Így van ez velünk is, dohányzókkal. Ha az ember a szájába veszi a szivarját, a sors veszőcsapásait inkább tudja szóltatni elviselni s ha valaki e karcolatok elolvasását is a sors mostohaágának tulajdonítaná, megbékéli, ha rágyújt egy jó szivarra.

s máshol talán fejlődhetnek a kedvezőle-
nebb viszonyok is; hogy illetéknépen ő
ugyszólván a maga rossz rendszerével
elősegíti a külföldi termelésnek előnyeit.
Ha máshol van jobb, mért jöjjenek mi
hozzánk a kevésbé jóért? Ime a külföldi
kereslet hanyatlásának igen egyszerű és
érthető oka.

A mi kincstárunk folyvást rá van
utalva arra, hogy bizonyos jobb minőségű
dohányokat a külföldtől vásároljon, de vi-
szont nap nap után csekélyebb a magyar
dohány kivitele. Ezzel aztán együtt kell hogy
járjon a termelés mennyiségének rendszabá-
lyokkal való megszorítása. Alig képzelhető,
hogy az állam ne ohajtaná a kivitel fel-
lendítését, hiszen erre száz oka van. az el-
lenkezőre pedig alig egy is. A termelő
közönség mélyen érzi a bajt, mert gyak-
ran vérmes reményei szállnak a keserű ca-
lódás sírjába, pedig e bajnak orvoslása
legfőképpen tőle függ. Fordítson nagyobb
gondot a termelésre; de ne csak a meny-
nyiség, hanem inkább a minőség dolgában.
Törekvéseit okvetetlen siker fogja kísérni,
mert hiszen Magyarország számos vidéké-
nek földje a legáldottabb természeti tu-
lajdonsággal bír arra, hogy benne jó do-
hányt termelhesse. Ne bizon minden
a természetre, de nézzen utána, hogy a
tudomány vívmányait, a szakértők jó ta-
nácsait, a dohány kezelésénél hasznára
fordítsa.

Ezt kell magyarázgatni a magyar do-
hánytermelőknél, mert nekik, gyakorlati
utmutatásra van szükségük. És a „Ma-
gyar Dohányujság” az alatt a hét estendő
alatt, hogy fennáll, ezt teszi ritka buzgal-
ommal, kitartó ügyszeretettel, valóságos
lelkességgel, de főképp alapos szakismeret-
tel. Ezért van az ön újságának t. szer-
kesztő ur Magyarországban igazi agrikul-
túrális missziója; ezért lenne kívánatos az,
hogy „Magyar Dohányujság” minden ma-
gyar dohánytermelőnek a bibliája legyen.

Ha ilyen újságunk nem lenne, okvet-
lenül csinálni kellene, s hogy már megvan
s hogy oly jó kezekben, valóságos sze-
rencse.

Órizz meg t. szerkesztő ur továbbra
is dicséretes buzgalmat és kitartását az ügy
mellett; vajha jóra való törekvéseit a hazai
dohánytermelés föllendülésének közérdekű
eredménye kísérni!

TÁRCZA.

Karczolatok a dohányról

Irtá Rónai István.

A „Magyar Dohányujság” eredeti tárczája.
(Befejező közl.)

Jómódu gazdag embert ismerek, aki Brita-
nica szivart szí. Ha találkozik vele, akkor nagy
előszeretettel szokta firtatni, hogy a hatos Cuba
nem jó; ugyanez az embert még sohasem
láttam Trabucost vagy Regalitat szivni; kü-
lönlegességit egyáltalában még sohasem sziv-
tott; rájöttem apró megfigyelésem révén, hogy
Cubát csak azért emlegeti, hogy nekem fel-
tűnjék az ő drága Britanicája, melyely külön-
ben ő nagyon meg van már csak azért is elé-
gedve, mert fél, hogy megszólítom, mért nem
szí finomabb szivart?

A finom szivarok elcsomagolása s fősze-
relése nagyobb gonddal s több csinosítással
történik. A havannaiak a luxuriózus felczico-
mázást a végtelenségig viszik. Ellátják ládákáit
a leghphantikusabb képekkel kívül belül;
maga a cedrusládáskán szebbnél-sebb be-
égetésű jelek díszlenek; a szivarok gondosan
„polyáztatnak” be előbb serezin-papírra, azután
staníoliba; még ez sem elég; a szivar közepe
táján gyönyörű gyűrűcske díszlik s ezen a
szivar neve s a gyár, mely azt előállítja. Ennek
a pazar felszerelésnek kettős célja van: Elő-

Ime ezeket akartam elmondani a „Ma-
gyar Dohányujság”-ban.

Szatmári Mór.

Dohánytermelésünk elmélete.

A dohánytermelésnek bizonyos átme-
neti periodusokon kellett keresztül
mennie.

Volt idő, a midőn a fősulyt a meny-
nyiségre fektették, a jelszó az volt, csak
sok dohány; a dohány a mérlegre jött, és
sulya szerint fizetett; — bekövetkezett
egy másik időszak, a midőn már a szem-
nek is kellett valamit tenni, csinosabb mód,
összeegyeztetni szín és alakra, tetszetsebb
csomókba csomagolni, és egyenlő formában
még a bálba is rakni.

De hátra volt még egy időszak, mely-
ben a minőségre alapítják a termelést,
ezen időszak kezdetén épen most vagyunk.

Ezen szót javítani a minőséget, köny-
nyen kimondhatjuk, de kivitelezor felette
nagy nehézségekbe ütközünk, mert igen
hosszu idő kell arra, hogy ez tény/leg
meg is történjék ennek a kivitele nem a
lapok közleményeiben rejlik, hanem csu-
pán a termelők jóakarataiban és ugyszól-
ván önmegtartózkodásukban.

Ugyanis akkor, a midőn már a ter-
melő azt fogja mondani: bizony, bizony,
jobb ez az én szomszédom dohánya mint
az enyém.

Ilyen beismerésre pedig még nem igen
számíthatunk és így csak nagyon lassu
léptekkel kell haladni, hogy idő multával
ama cél elérhessük.

Ezen nagy problema megfajtsára
kizárólagosan csak is a termelő gazda jó-
zan gondolkodása van hivatva, a gazda
a legkompetensebb megítélője a természet-
nyének, minőségét illetve, azonkívül nem
szabad, hogy elfogult legyen természet-
nyei iránt.

A beváltást iránt olykor-olykor ily forma
nyilatkozatot hallunk: miért csináljak én
jó minőséget, mikor a másik, kinek nincs
jó minőségűje mint az enyém, dohán-
nyáért még is többet kap mint én?

Az én dohánnyom jobban ég, levelei
vékonyak, finomak, kiválósztom a homo-
kos tartalmu partos földet, míg a másik,
erősebb kötöttebb nehéz talajban termeszt-
ti. A nagy nyulának erősebb levelek, melyek
jobban ellentállnak vihar és szél megron-

gálásnak is, szóval, neki a formaszertő osz-
tálya jobb, és többet kap az ő rosszabb do-
hánnyáért mint én a jóért. Azt bizony ma-
gannak is be kell vallanom, hogy az így
meg is szokott történni.

De ezen a beváltó tiszt segíteni nem
tud, de a jövedéket maga se képes még
olyan intézkedéseket éltetbe léptetni, mely
a minőség szerinti osztályozást szokásba
hozná, mert akkor volnának csak az elége-
detlenségek napirendén.

Azt ne higgye senki, hogy a dohányok
egész megyénként egyformák, mert vannak
olyan határok, melyekben a megtermelt
dohány minőségileg sokkal jobb mint
ugyanabban a körzetben egyes helyeken,
de nem csak egyes határban, de ugyan
egy határnak, vagy egy nagyobb területű
birtokán, nem egyforma minőségű dohán-
nyok teremnek, mert gyakran megtört-
tént dolog, hogy egy termelőnek külö-
böző minőségű dohányai termettek.

Igy tehát a látszatra nem helyes szó-
kás a dohányokat körzetenként egyenlően
mérlegelni. De hát hogyan kellene ezt tenni,
hogy mindenkinek igazság szolgáltassék.

A jelen körülmények közt teljesen le-
hetetlen; hanem ha a termelők oda fog-
nak törekedni, hogy ők maguk a minősé-
get annyira tanulmányozzák, hogy ennek
értéke megítélését gyári igényekhez ké-
pest meg fogják különböztethetni, és ter-
meszteni fogják azt úgy, mint másnemű
termékeket, mint például a közönséges, és
finom gyümölcsöt, és ha általánossá válik,
akkor következhetik be azon beváltási
rendszer, mely a dohányt gyári értékehez
képest limitálja.

Azok azonban, a kik a jelenben, a ta-
laj tulajdonságánál fogva, vagy a saját
igyekezetük folytán jobb minőségű dohányt
termesztenek, azok költsége sem egészen ki-
lökött pénz, mert én saját szememmel látom,
és a beváltást figyelemmel kísértem, és hatá-
rozottan kijelentem, hogy igenis figye-
lembe véteük a jobb minőség, mert igen
gyakran megtörténik, hogy valamelyik
b1 dohány nem üti meg az első osztály
mértékét, de a tiszt a ki észre veszi, hogy
ez a dohány bizony jó égésű, szép színű,
és finom, dacára annak, hogy csak jó 2-ik,
de az említett tulajdonságánál fogva első-
nek deklarálja, az ilyen esetek nem a rit-
kaságokhoz tartoznak, míg ellenben a rossz
minőséggel, éppen az ellenkezője történik;

szőr, hogy a szivar a skatulyából kibontott
állapotban „meztelenül” herverve, ne veszítsen
a dohány szüntelen párázása következtében a
könnyen illékony olajokból, másodsor, hogy a
szivar reprezentálási külsővel bírjon s tetsze-
tőségét, kínálkozóságát fokozza.

A nem igazi dohányszó szent borzalom-
mal veszi a kezébe az ilyen szivart s ugy-
hámozza le róla a cifraszagot, mint aki elő-
szőr hámoz életében — tojást. Sőt akad olyan
is, aki nagy gonddal teszi zsebre a szivarról
leszedett csafrangot, hogy azután egy ártatlan
és becsületes trafikáltsi hosszú szivart — a 2
kr. — öltöztessen bele; mikor az ilyen oroszlan-
dörbe bujtattott — valamivel az illető aztán
megkínál teszem azt egy gourman dohányszó,
akkor az a szegény kétkráczáros körülbelül
ugy érzi magát, mint az én ezredembeli lo-
vászom, ki az ezredes ur ruháját, kardját le-
vitte az istállóba „paczoválás” czéljából; csupa
hunczutságból magára veszi a rettentő hatal-
mat jelképező adjusztirungot s elkezd a lovás-
pajtásával komédiázni, méltóságos stellungba-
vágással utánozva az ezredést, midőn az istálló
vizitál; e pillanatban lép be a valóságos ezre-
des ur! A lovászezredes levegő után kapkod,
az igazi ezredes dühöng s ha — ma meg nem
eszi eleven a lovászat, akkor holnap — leg-
kevesebb hat órai kurtavas!

A gourmond azonnal megismeri a lovászt,
a kurtavas helyett a földhöz vágja. De mit

tesz a szegény ember, kit egész komolyan tar-
tanak néha így bolondul? Ez csak szivja
szopogatja a gyantatuln nagy előléptetésben
részesült kétkráczáros egy ideig s keresi a
különbséget „e pompás szivar” s az ő szokott
kétkráczáros szivarja között; keresi szegény,
de nem találja; hanem azért rámondja, hogy
biz ez valami jó szivar; rámondja szegény, már
csak azért is, mert jóhiszemű ember és a ven-
déglató kedvtől sem akarja szegni. Mikor végre
jár nagy nehezen — ha nem sikerült időköz-
ben félre tennie — akkor azon csodálkozik,
hogyan lehet ilyen közönséges szivarét annyit
tengerpenzt kiadni?!

A havannaiak után a szivarok, szivarco-
magok és skatulyák feldiszfizetésében a németek
következnek. Csak hogy itt aztán jól össze kell
szedni magunkat s gyakran kell Ben Akibára
gondolnunk, aki megírta, hogy „Ne nézz a
korsóra, hanem arra a mi benne van!” Ha
Ben Akiba idejében már szivaroztak volna az
emberek, ugy bizonyára azt írja vala a keleti
bölc: „Ne nézz a skatulyára, hanem arra,
ami benne van!” A német szivaroknál a leg-
több esetben pörul járunk. Ezek már megelé-
gszenek a feldiszfizet külsővel, hanem csabi-
tón hangzatos névvel keresztelik el szivarjé-
kat. Találkozunk szivarokkal, melyeknek neve:
„Barátim” valószínűleg azért, hogy ezektől
Isten óvjon meg. Van a többi között „Bismarck”
név is. Aki ezt feltalálja bontani, még azt a

a gazda van hivatva felismerni, földrészeinek azon területeit, melyekben minő dohány terem, kísérleti eredményeit pedig a jövődeki bizottság elébe terjeszteni és megmondani: uraim ime itt van egy bizonyos kísérletnek eredménye, tessék azt figyelembe venni.

A kísérlettevésnél első és legfontosabb legyen, a mit e lapok keletkezése óta folyton hangoztatok, jó magot előállítani, és erre csakis a gazda van hivatva, mert én, habár sok tétetett már ezen a téren is, országszerte a dohánymagot nem a megfelelőnek tartom, mert kevert, nem tiszta és nem elég erős, származása nem olyan mint a minőnek lenni kellene, törpe és kényszer érett és nem elég erős csiraképesseggel bír, és ez olyan hiba a jelen viszonyoknál fogva, mit sok más és a leghelyesebb intézkedések által sem lehet helyre pótolni.

Szolgáljon élő példál az a körülmény, mely most Elzász és Lotringiában illetve Strassburgban történt, hogy a jobb minőség előállításának mily hamar meg volt az eredménye; mag, és trágya minőség, ez a fő dolog, mely az említett országban oly hirtelen meghozta a gyümölcsét.

Az nem elég, hogy egy maggal teszünk egyszer próbát, és melynek esetben az idő viszontagsága befolyásától nem lesz sikere, hanem a ros eredménynek ki kell az okát keresni és ilyen buvárlatok által csakhamar eredményre jövünk.

A magnak való palántára előbb kell bevetni a meleggyakat és ki kell pótolni már a meleggya elvetésnél azt az ágyat, melyből a magnak valót csinálni szándékszunk; azt a kis meleg ágyat, megóvhatjuk mindentől. Üveggel is fedhetjük és minden esetre, a mi a legfontosabb, korán elültethetjük, a melyből azután érett magot szedhetünk. — Nem volna szabad soha olyan tőkéről magot szedni, mely kiskorába nem volt átdugdosva.

Az ilyen eljárások mellett lehetne megfelelő magot előállítani — de más-ként nem.

Törekedjünk tehát oda, hogy jó magot — és olyat, a mely a vidéki talaj és éghajlatnak teljesen megfelelően. előállítsunk. Mind ezekre csak a gazda maga van hivatva, mert csak ő ismeri birtokában levő

különböző talajnak vegyi részét, és így csak ő tudhatja magát azokhoz alkalmazni.

Daróczi Vilmos.

Jobb minőségű dohányok termelése.

Rakovszky István országgy. képviselő ur, a „Dohány Újság” 24-ik számában, dohánytermelésünk és különösen annak javításáról ami, felfogásom szerint nem csak a termelő, de a kincstárnak éppen úgy mint a magyar dohányfogyasztó közönségnek egyformán nagy érdeke — egy igen figyelemre méltó cikket irt, melynek célját az hiszem, hogy minden méltányosan gondolkodó dohánytermelő osztani és helyeselni is fogja.

R. I. ur leírja, hogy Pestmegyében mikép próbálta a jobb faj dohánytermelésre való átmenetet és nagyon helyesen tette, hogy a szivhatatlan szamosi vagy ugynevezett tiszai faj dohány helyett, a jobb minőségű kerti dohánynyal tett kísérletet, bízva bizonyosan abba, hogy habár a jobb faj dohány természetese az év folyamán több calamitásnak van is kitéve, habár annak termése sulyra kevesebb is lesz, mint a nehéz szamosi vagy tiszai dohánynak holdankénti sulya, mégis tett kísérletet, hogy legyen például több, mely a termelő társakat jobb minőségű dohánytermelésre buzdítja. — Azonban czikkirő termelő ur mint mutatja, abbéli reményében, hogy célszerűbb jobb faj dohányt termelni, nem csak csalatkozott, de hazajövet meg tűrni is kellett a kertészek és szomszédok gúnyolódását, miből azután az következett, hogy többi termelő társai jogosan hivatkozhattak, és fognak még évekig hivatkozni arra, hogy termelőnek — kinek szállításal kell vezetni gazdaságát — nem érdemes nálunk mást termelni, mint durva, ros, de sulyos szamosi dohányt.

És ez így van csakugyan — a dohánytermelés irányára nézve — nagyban és egészben mindenütt, mint a hogy azt R. I. képviselő ur mondja és ha ez így marad, akkor abban is igaza van, hogy akkor csak pitm desiderium fog maradni az az óhajítás, hogy javítsuk a dohány minőségét.

Végül R. I. ur világosan hangsúlyozza — a mint ez cikke szerint tény is — hogy roszakaratot nem tapasztalt, de a fölfogást tartja helytelennek, és az ellen szólalt fel.

Miután azonban ezek a dolgok, így vannak, és miután nem lehet a kincstárnak sem más

célja, mint a magyar dohánytermelés javítása, azért azt hiszem, hogy keresni kell azokat, melyek a jobb minőség termelésének akadályát képezik, s ennek folytán nem lehet célszerűtlen, ha ezen ügyekhez minél bővebben hozzászólunk, mert hiszen ha a vitaközösnek csak részben is az az eredménye lesz, hogy a kincstár jobb dohányokat fog a termelőtől kapni, nem fog ezáltal hátrányt szenvedni a kincstár pénzügyi érdeke sem, de megelégedettebb lesz a kincstári dohány fogyasztó közönsége is, és ismét megélnékülhet — a kincstár kezeiben — a magyar dohány külföldi kivitele is, mit közgazdasági szempontból csak kívánatosnak mondhatunk. — Ezen szempontból kiindulva tehát, engedje meg nekem a t. szerkesztő ur, hogy e téren való tapasztalataimból némelyeket az úgy iránt való legjobb indulattal, őszintén magam is elmondjak.

Midőn ugyanis életbe lépet az 1887: 44. t. czikkben foglalt új dohánytörvény, mely sok tekintetben egyfelől szigorubbá tette a dohánymonopolium érdekében elengedhetlenül szükséges ellenőrzést, másfelől számos intézkedést foglalt magában arra nézve, hogy az előre látott nagyobb fogyasztással szemben, a dohánytermelés minőségben is és mennyiségben is e nélkülözhetetlen, tehát midőn az új törvény életbe lépett, egy bizonyos mozgalom, egy örvendeset új lendület volt a dohánytermelés terén tapasztalható. — Ezen új törvénynek — a fenálló állami dohánygyedárúság alapján — kétségtelenül helyes új intézkedése, és egy egészen új helyzetet, egy új irányt idéztek elő a dohánytermelő és termelni kívánók köreiben; az új törvény alkalmazása, újabb fajok művelése érdekében egy új egész kis szakirodalom létesült, mi okvetlenül hatással volt arra, hogy a termelő fokozottabban gondolkodni és törekedni kezdtek azon, hogy mi célszerűtlen szemben az új helyzettel, mit kellene tehát mégis a dohányterelés javítása szempontjából tenni? — A beváltó hivatalok az új törvény életbeléptetésével szaporítottak, új engedélyek adattak termelésre oly vidékeken, a hol a talaj viszonyok reménytelen engedték, hogy jobb égésű gyártásra alkalmas tartalomú dohányok termelhetettek, szóval egy neme az élénkségnek a jobb törekvésnek támadt a magyar dohánytermelés mezején

Igy jutottam én is ahhoz, hogy figyelemmel kísérve ezen mozgalmakat, 1888-ra dohánytermelési engedélyt kértem és kaptam

Vélemény a dohányzást illetőleg.

Én 20 év óta vagyok dohányos és pedig erős dohányos, mert átlag és naponta 8—10 drb. virginia szivart szivok ki (arról nem is szólok, hogy mulatságok alkalmával 14—16 drbra megy fel a szivar száma egy 20 óra alatt); sem étvágyamra sem phyciumomra, sem szellemi képességeimre nem hatott e sok dohányzás roszul, sőt ellenkezőleg jót tett; de hozzá teszem, hogy ép egészséges vagyok, igen intenzíve táplálkozom, s átlag 7—8 órai alvást kíván organismusom, mert úgy physikaillag, mint szellemileg a legerősebb munkákat szoktam végezni — lévén ez idő szerint gazdatiszt s ennekelött gazdasági tanár stb. stb.

Én röviden a következőkben adám véleményemet a dohányzástól: Gyöngéknék és rosszul táplálkozóknak a dohányzás tesztileg méreg, szellemileg guillotine, — ép, egészségeseknek s jól tápláltnak testi fűszer és szellemi korbács.

Természetes, hogy a dohányzás mérve azon arányban változhatik, a mely mértékben jelen vannak, vagy hiányoznak a dohányzás előfeltételei: egészséges organismus, intenzív táplálék s kellő kipi-hetés.

A mi szükségességét illeti, határozottan állithatom, hogy ott, hol erős physical

történeti nevezetességű három száll hajait is megtalálja benne. Egy másik skatulyán a szó áll: „Magány” (Persze valamennyi szép illusztrációval) Ezt azért hívhatják „Magány”-nak, mert aki ezt élvezi, az nemsokára „Magány”-ban marad s a szivarját eldobja. „Sakk.” Ennél a szivarnál az ember a harmadik „huzásra” — matt! „Ariadne.” Ebben bizonyára fonál is van. A kereskedő egy új fajta szivarral kedveskedik; ennek a neve „Schillers Glocke.” Ha erre rágyújtasz, akkor

... Schol sincs maradás

„Hullámzik a tenger, hullámzik a föld is:

„Dagadni, sálynadni látjuk a mezőt is,

„Szédül aki rálép. Ugy teszen, ugy látszik,

„Mint mikor a gyermek jégen hajólkázi.”

Jaeger, a gyapju apostol is kitért magáért. Van egy fajta szivar, mely az ő névét viseli. Ezek a szivarok „authropin” kutyalékban áztatott anyagból valók. Teljesen megfelel nevének, mert ép oly illatot terjeszt, mintha gyapot égne. S 1885-ben sikerült mégis tetemes mennyiséget forgalomba hoznia, azóta azonban ugyanezen Jaegerszivarok megjelentek már: „Sokrates” „Unaloműző” „Ibykus” s egyéb elnevezések alatt, de nem superáltak. A kereskedő vagy gyáros elnevez egy szivarját „Aetna”-nak. No gondolja magában a fogyasztó, ez bizonyára valami jó égésű dohányból való s innen a rokonelne-

vezés. Mikor azonban rágyújt az ember egy ilyen „Aetna”-ra, akkor veszi észre, hogy ez azért Aetna, mert az is ég ugyan, sőt füstölög is — néha, de valamint az Aetna soha kisebb nem lesz, azoképen nem akar ez a szivar sem fogyni.

Ne higgyük ám azért, hogy a németeknek csupa ros szivarjaik vannak. Jó pénzért, megbízható gyárossal akadnak jó szivarok, de csak jobbadán importált gyártmányok s nem német dohányból valók. A tinap egy müncheni vendégem volt, ki határozottan állítja, hogy egész Münchenben nincsen olyan trafik, mely az ott felállított császári és királyi osztrák-magyar trafik jóvedelmét csak meg is közelítené. Jele annak, hogy ezt a gyártmányt a magukéinál jobban kedvelik.

Hajdanában, mikor a szegény katona még vesszőt futott, a megvesszőtetés ideje alatt ólomgolyót kellett szájában tartania, még pedig valószínűleg jó nagyot, hogy valamiképpen ne nyelje. Így persze nem ordított szegény a megvesszőzetés alatt. Így van ez velünk is, dohányzókkal. Ha az ember a szájába veszi a szivarját, a sors vesszőcsapásait inkább tudja szóltatlan elviselni s ha valaki e karczolatok elolvasását is a sors mostohaágának tulajdonítaná, megbékül, ha rágyújt egy jó szivarra.

oly körzetben a hol az ugynevezett tiszai faj vagy nevezzük Szamosi fajra szoktak és engedélyek. — Mint új termelő érdekel és sok igrékkel fogtam én ehhez a dologhoz. — Elolvastam Mandis, Kleberg, Rimler Ambrus és más urak könyveit utasításait, törvényt és rendeleteket, és mindezekből és a Dohányújságból én egészen bele éltem magam abba a gondolatba, hogy a kinek engedélye van dohánytermelésre az most már tegye fel magába, hogy jó dohányt kell termelni, hogy az új törvény intenciója az, hogy azt, hogy ha valaki valóban olyan dohányt termel, mely megérdemli az elismerést, méltányolni fogják. Meg kell itt jegyezniem hogy első termelési engedélyemben, a termelő dohányfaj nem volt előírva, és így méltán gondolhattam, hogy engedélyem van termelni a kincstár számára olyan dohányt, minőt alkalmatosnak tartok. — Elhatároztam tehát magamat arra, hogy nem is friss trágyát ugáram mint előveteményt ősz előtt ültetem: a dohányt, mert ez a dohány illatának hátrányára volna, hanem hogy ültetek — hogy jobb színű és jobb égésű és ilatosabb dohányom legyen — az előbbi évben javított őszel felszántott buzatárlóba.

Szerettem ehhez egy ösmeretes régebbi dohánytermelőtől muskatály magot, és így minden apparátussal elkészülve gondoltam én, hogy én jó dohányt fogok termeszteni. — Hanem azután jött az én első kiábrándulásom. Először is az én hevesi dohányosaim, kiket hirtelen fogadnom kellett — kijelentették hogy ők sem kerti sem muskatály dohány plántálására nem maradnak meg, az általam beszerzett kitűnő fajdohány magot el nem vetik, mert ők az ilyen jobb dohány termelést már próbálták más termelőnél, de belebuktak, mert hiába termeltetik finomabb dohányt a beváltásnál nagyobb átlagárat nem ér el, sulyban pedig sokkal kevesebb az ily jobb dohány és így ők ki nem jöhetnek, azért tehát csak azon esetben maradnak, hogy ha a rendes szamosi tiszai dohányt ültethetik, mely sokat ad és csak úgy ha azt javított trágyás ugáram ültethetik. — Hiába kapacitáltam én őket, hogy nem úgy van már most, mint rége volt, új törvényünk van és ha a jó dohányunk lesz, meg lesz fizetve a farságuk, inkább dolgozzanak dupla átlagért holdanként 5 mázst, mint félányi átlagért 10 mázst. — Mindez hiába volt, az én embereim ragaszkodtak ahhoz, hogyha kivánságaikat nem teljesítem, ők strájkolnak.

és szellemi munka kívántatik — mint a mai társadalomban is — vagy pláne ha szokatlan időben dolgozunk, p. o. éjjel, úgy a dohányrész nélkülözhetetlen, mert mi sem igazítja fokozatosabban és mérsékeltben a testet és szellemet, mint éppen a dohányrész — a fekete kávé mérsékletes élvezete mellett.

En bört, sőt vagy egyéb szeszestitalokat — mulatságok, kivételével, a midőn szabad egy kicsit kirugni is — általában nem iszom; ezen italként láthatólag igazgatják az egész organizmust — de láthatólag előidézik a kimerülést is — néha — mint tudjuk — egész a sárga földig; ellenben a fekete kávé egyenletesen s lassan igazítja a testet épp úgy mint a dohány is a szel lemet — s képesítik folytonos, energicus szellemi és testi munkára; — ezért nevezem én a dohányzást szellemi korlácsnak.

Ezeket voltam bátor úgy hamarosan elmondani saját tapasztalatomból s több oldalú megfigyelésem alapján a dohányzásra nézve. — Főnti tételemet számos példával tudnám illusztrálni, de most — december lévén a zár ideje az esztendőnek — nem érek rá ebbe bele bocsátkozni.

Kereken, u. p. Uj Szt. Anna 1890. december 17.

Abonyi hercegi urad. intéző.

Itt hát én kezdtem azt tapasztalni, hogy a dohánytermelés terén még ez idő szerint hazánkban az elmélet a gyakorlatot roppant összehúzóba jön, kezdtem tehát először is, régebbi dohánytermelő ismerőseimnél tudakozódni a helyzet felől s hogy mit csinálnak ők és meglepetésemre valamennyinél a dohányosok felfogásához hasonló felvilágosítást és tanácsot kaptam, melynek értelme szintén csak az volt, hogy sokat kell producálni, hadd nyomja a suly a mázsát, csak így fizeti ki magát a termelő, nincsen jó dologom, ha az új dohányára viszonyaiiban bizom s eltérek az eddigi felfogástól. — Ezekután elmentem új termelőkhöz kérdezősködni, tanulni a kik mint termelők bizonyosan hasonlóan tanulmányozták az új helyzetet és ezektől is — miután ők már hamarabb informáltak magukat — szinte csak azt hallottam, hogy termelni kell nehéz dohányt, sokat, ugáram nem buza után, de buza előtt csak így érdemes dohányt termelni, mert így terem bővebben és ez paralizálja a kisebb beváltási átlagát. Ez a második kiábrándulásom.

Ez alatt az idő is előre haladt, s nehogy egészen kimaradjak a dohányültetés és az első évi kísérlettel, egyezkednem kellett a dohányosaimmal, hogy jó hát nem bánom legyen a fele ültetés tiszai faj, másik fele illatos muskatály dohány. felerészben fekete ugáram, felerészben buza tárlóban, hadd lassuk hát az eredményt, melyik fajtaival fogunk jobban kijönni? A dohányosok — kényszerítve az általam, hogy hirtelen ők sem tudtak már hova menni — elfogadták ezen kiegyezést, de arról már azután a dohányos ügyessége gondoskodott, hogy a tiszai faj meleg ágya, nagyon szép palántát hozott, a finom fajta dohány meleg ágya pedig — illetőleg mert a mag régi volt — bizony olyan silány maradt, hogy alig volt valami csekély finom palánta kitűnési való. A mi csekélyebb ebből mégis finom muskatály termelt, azt én gondosan külön kezeltem, mindanozáltal — habár belbecse ennek a kis mennyiségnek kitűnő volt — mert ezen körzetben a tiszai faj volt általában engedélyezve és mert ennek a finom fajnak külön kinézése nagyon mögötte állott a tiszai faj jobb osztályainak, ez a kis mennyiség finom dohány a kinézésének megfelelő III-ik tiszai osztályba soroltatott.

Nem tehettem ez ellen semmi kifogást, mert láttam, hogy szabályszerűen történik így de úgy voltam egyszerre én is mint Rakovszky István képviselő ur, hogy az eredményben a dohányosok felfogása győzött az én felfogásom felett. Azt azonban tanultam ebből, hogy nem elég az akarat maga ahhoz, hogy valaki jobb dohányt igyekezik termeszteni, de ahhoz kell még az is, hogy engedélyben külön legyen megnevezve, hogy termelő kerti vagy muskatály levelek termesztésére engedélyt kér és ha ezen fajokra szól az engedély, akkor termelő ha csakugyan az engedélyezett fajdohányt termeli, kérheti, hogy dohányja abba a classifikációba jöjjön. — De én sem 1889. sem 1890-re finomabb fajdohány termesztésére — további kísérletkép — nem nyertem engedélyt, mit egyedül annak az oknak tulajdonított, hogy a körzet, a hol termelek, olyannak vankijelőve, melyben az előírás szerint csupán tiszai faj dohány termesztésére adatik engedély, s így hát én utalva vagyok arra, hogy azon a nyomon menjek a melyen, az én régi dohánytermelő társaim t. i. hogy természetünk sokat, kezeljük szépen, így jobban jó ki a gazda, de hogy a belbecse a szivhatósága, milyen az ilyen külsőleg igen szép, de csak kvalitásra termelt dohánynak, azt mindenki jól tudja.

Mi azonban ebből a tanulság? Nézetem szerint mindenekelőtt az, hogy azon általános felfogást, hogy akármilyen különben a dohány belbecse a termelő és kertész érdeke, csak a sulyra nézve jó termés, ezt kell minden lehető módon és minden rendelkezésre álló eszközzel megszilárdítani, ha azt akarják, hogy a hazai dohány termés jobb minőségű legyen. Hogy ez megtörténhessék, először is a kincstár mint

vevő fél tegye lehetővé hogy a termelő és dohányos örömmel és sikerrel által melessen a tiszai és más durva fajokról, jobb dohányfajok művelésére, de ez csak úgy lesz lehetséges, ha a jobb fajok termelése az ahhoz alkalmas talajon, nemcsak nagyobb mértékben engedélyeztetik, de annak plántálása a monopoliüm részéről forcírozva és támogatva is lesz, még pedig az által, hogy intézkedések tételtenek, hogy a valóban jobb dohány nemcsak a külső kinézés, de annak belbecse szerint is a beváltásnál csakugyan méltányoltni fog, hogy így a finomabb dohánytermelésénél a termelő is és a dohányos is számítását megtalálja. Mert kérem lehet egy dohányt nagyon szép színű, állhat az sőtellen egyforma szép nagy levelekből, mit ér az, hogy ha ize olyan, hogy rendes dohányzó nem szivhatja meg, hogy ha nem ég, kellemetlen ízű és így szivhatatlan. De lehet viszont egy dohány külső kinézése nem éppen a legszebb, de azért annak belbecse a legkitűnőbb lehet, hanem az ilyen finom dohány holdankénti hozama bizony sokkal kevesebb szokott lenni. Dohányos ember előtt nem a dohány külső kinézése, de beltartalma az a mit inkább figyelembe veszi, mig kincstári beváltásnál a főszempont arra eszik, hogy jól van-e kezelve a dohány, szép színű-e, egyforma levelek-e, ruganyosak-e, vékony bordájuk-e és az égésre nézve, vajlon a gyertyán ha reá tevődik egy dohány levele, a legközelebbi bordáig könnyen elhamvasodik-e? Ezek is mind figyelembe veendőek a dohány értékének meghatározásánál, de ennél okvetetlen még fontosabb, hogy beltartalma milyen az ilyen különben igen szép külsejű dohánynak? És így én azon consequentiát vonom ki mindezekből, hogy ha javítani akarunk a dohánytermelés terén, jobb fajokat kell kultiválni, de az azzal járó költségesebb termelést méltányolni is kell. És hogy mennyire áll az, hogy a termelő túlnyomó nagy része most csak a nehéz, durva dohányt termelheti előnyösen, annak legeleantsabb bizonyítékai azon termelési adatok, melyeket az 1889. évi termelési eredményeiről ösmertünk. Ezek szerint az 1889. évi a kincstár számára eszközölt dohánytermelés összesen:

524000 m. mázsát tett.

Ezen mennyiségben a tulajdonképeni jobb dohány, az erdélyi, a finom középfinom és közönséges kerti, csetneki és pécsi levelek és a muskatál mindössze

23342 métermázsát, a szivarboríték pedig, a mely nem is éppen beltartalomra, de külsőleg inkább szép, 2638 métermázsát tett és mindössze összesen 25980 métermázsát volt 1889-ben a természetett jobb dohány, a mi az egész évi termésnek csak a 5°/_o-át teszi. Ezzel szemben a tiszai vagy szamosi faj maga 1889-ben 161,493 métermázsát termést adott, vagyis az összes évi termés mennyiségnek 31°/_o-át. Ha most még mint szinte közönséges fajdohányt, mely hasonlóan csak sulyra nő, hozzá vesszük a tiszai 161,493 métermázsát mennyiséghez, az 1889-ben termelt 159,546 métermázsát debreczeni fajdohányt, ugy ezen két faj maga 321038 métermázsát vagyis az egész termés 61°/_o-át adja ki és ha ezen 321038 métermázsához még hozzá adjuk, az ezzel egyértékű, vagy legalább nem sokkal jobb 94,191 métermázsát szegedi, 19,022 métermázsát szuloki, 10,835 métermázsát kapadohányt és a még rosszabb 53,001 métermázsát kacs és kihányás dohányt, ugy 498,087 m. mázsa vagyis 95°/_o van olyan tulajdonságu dohány termés egy évben, mely a dohányok legközönségesebbjét képezi és melynek nagyrésze jobb minőséggel lenne felcserélendő és ezzel szemben csak 25,980 métermázsát, vagy az egésznek 5°/_o-ka az olyan dohány, mely jobb minőségűnek tekinthető.

És így, hol vegye maga a kincstár is a jobb dohányt, mikor annyire túlnyomó a durva nehéz dohány mennyisége, melynek termelésénél nem a belső minőség, hanem csak a suly nagysága, a külső szép kinézés, de nem a beltérték vetetik figyelembe? Pedig a dohányjövő-

déknek az új törvény meghozatala által, az utóbbi két évben is már tetemesen emelkedő nagy jövedelmel, a fogyasztó közönség is méltán kívánhatja, hogy jobb anyagot kapjon a kincstári árudákban, és ne legyen annyi panasza, hogy drága pénzért is szivható jó kincstári dohány nem kapható. Maga az új fogyasztó közönség, mely az új törvény életbe lépté által sem a 20 □ ölnő dohányt nem termesztet, sem az fejenkénti 10% visszatartási joggal már nem bír, a törvény indoklása szerint m. e. 40,000 dohányzót képvisel, a kik most szinte a kincstári dohány vásárlására vannak utalva, ezek is kérhetik, hogy az állam mint a monopólium tulajdonosa áruházban megfelelő jó dohányt adjon a nagy közönségnek. Megvagyok győződve, hogy azon mértékben, a mily mértékben jobb dohány fog termelteni és a kincstári dohányárudákban jobb ízű kincstári dohány lesz kapható, éppen úgy mint a szivaroknál, ha abból egy-egy fajta egyszerűsége jobb minőségben kerül piacra, a dohány fogyasztásnak is nagyon emelkedni kellend, melynek meglesz finanziaális haszna is, sőt ha tömegesebben kerülne jó dohány beváltásra, mint meg említettem a dohány kivitel is nevezetes lendületet nyerhetne. Tudom én, hogy a monopólium fiscalitási érdeke az, hogy tulajdonilag inkább a szivarfogyasztás emelkedjék, de az embereket egészen általánosan a szivar és szivarka szivásra nem lehet, a természetes emelkedésnek be kell következnie a szivar fogyasztásnál is, de mellette a dohányfogyasztásnak és exportnak is jobban kellene fejlődnie, a mi megtörténhet, ha jobb anyag fog a kincstár és közönségének rendelkezésére állni, de ez mindaddig nem változhat meg, míg nem a dohánybelbecse, de a sulyban elegendő termés lesz a termelési tőzszél. Azért azt gondolom, hogy minden a mi a dohánybelbecsének javítására szolgál, az úgy a termelő, mint a kincstár részéről előmozdítandó, és ezt elősegíteni — az első időkben esetleg némi áldozatokkal is — mégis leginkább a kincstár feladata volna, hogy intézkedéseivel lehetővé tegye, hogy a termelő saját érdekében is szívesen átmelessen a kisebb sulyú, de jobb fajta dohányok termesztésére.

L. J.

Dohánybeváltás

Még ez ideig a beváltás iránt panaszok nem érkeztek, és szeretem hinni, hogy nem is igen lesznek.

A kertészek igen helyesen tennék, ha minden összerakott bál dohányt a gazda vagy dohányosbálok jelenlétében rendezen megosztályoznánek és osztályt a balfára kék vagy vörös ironnal jegyeznék fel.

A bálózásnál nagy gondot kell fordítani, hogy csakis egyenlő osztály kerüljön a bálba; ezen munka végzésével azon kertész, a ki a bányából (vagy más) a csomókat adogatja a bálba rakónak, minden egyes csomót, melyet nem közé valóknak talál, lokje félre, mely azután más, ama osztályhoz tartozó dohányval lesz bebálózandó; ez alkalommal a barna és világos színű dohányt is elkülönítheti.

Órizkedni kell az alkalomnál, hogy a már penészedni kezdő, vagy nedves csomókat ne ép dohány közé bálózzunk, hanem azokat elkülönítve tartásák, mert ezekből egy csomó igen sok csomót meg bír mélyteleníteni és tönkre tenni.

150 kilós bálónál nagyobbakat ne rakjunk.

Ha kénytelenítve vagyunk egy bálba többféle osztályú dohányt rakni, közé zsinetget vagy más féle jegyet kell tenni.

Ha a dohányt messze kell szállítani, lássuk el keresztökötessel, mert így jobban összeáll, és a sok rázkodás által nem törtenik benne annyi kár.

Akár milyen száraz időben is szállítják a dohányt a beváltáshoz, a takaró azért sohase maradjon el, mert egy hirtelen bekövetkező eső a dohányban igen lényeges kárt okozhat.

Csak nagy szükség esetén rakják a dohányt már éjjel a kocsiakra, mert ilyenkor, minden nagy vigyázat mellett is, mégis megcibálják a dohányt, és nem csak az a kár lenne, a mit akkor elhordának belőle, de meglazítják a kötésekkel, miáltal a dohány a rázás következtében szerte szét hull, és a további csempeszetnek jobb alkalmat nyújt.

De még éjjel hirtelen beállható eső által történhetik kár benne, azért jobb a rakodást nora hajnalban kezdeni.

A nagytermelő a saját érdekében ne nagy transportokban szállítsák a dohányt; inkább több határnapot kérjenek az átadásra; mert a midőn oly felette nagy tömegben szállítják a dohányt, a kellő felvigyázatot nem bírják megadni. — A nagyobb gazdaságokban, a hol alkalom van, meg is szokták a dohányt mérlegelni, miáltal a netán a szállítási alkalmával belőle elidegenített mennyiségre könnyebben reá jövünk, és a felvigyázókat kérdőre vonhatjuk.

Daróczi Vilmos.

Adatok az 1889. évben termelt és 1890 évben beváltott dohányokról.*

A budapesti felügyelőség körzetében 3,983 termelőtől, kik 27,459 holdon termeltek dohányt, beváltottak: szivarboríték 4,154 kgr., csetneki 103,575 kg. finom kerti, 624,521 kg., középfinom kerti 452,434 kg., közönséges kerti 154,370 kg. tiszai 16,004,727 kg., kapa 14,996 kg., muskatály 13,674 kg., összesen 17,372,451 kg., melyért a kincstár fizetett 3,015,598 frt. 15 kr. beváltási ár fejében. Tehát e körzetben egy kat. hold átlagos jövedelme: 109 frt. 82 kr., dohány pedig átlag csik egy holdra 632 kg.

Az ezen felügyelőség alá tartozó beváltó hivatali körzetek közül a legnagyobb átlagos jövedelmet érte el az érsekújvári bev. hiv., hol egy kath. hold átlagos jövedelme 247 frt. 9 krt. tesz ki, utánna következik a csetneki holdanként 186 frt. 79 kr. jövedelemmel.

Az aradi felügyelőség körzetében 2,575 termelő által 15,687 holdról beadottak: szivarboríték 251,525 kg. finom kerti 141,741 kg., középfinom kerti 152,208 kg., közönséges kerti 120,633 kg., szegedi 9,674,264 kg. összesen: 10,340,371 kg., melyért 1,999,705 frt. 80¹/₂ krt. fizetett a kincstár beváltási árban.

Az idetartozó beváltó hivatali körzetek közül legnagyobb átlagért ért el a fogarasi körzet holdanként 140 frt. 10 kr. jövedelemmel, utánna a batonyai körzet 138 frt. 96 krral. Előbbinél egy kat. hold hozama átlag 907 kg., utóbbinál pedig 681 kg.

A tolnai felügyelőség körzetében 2,386 termelő 3,248 holdon termesztett dohányt és az eredmény volt: szivarboríték 1,496 kg., finom kerti 27,676 kg., középfinom kerti 348,973 kg., közönséges kerti 225,848 kg., szuloki 1,204,376 kg., pécsi 132,472 kg., összesen 1,940,841 kg., melyért a kincstár beváltási árban fizetett: 319,419 frt. 99¹/₂ krt.

Itt legmagasabb átlagért ért el a taddi bev. hiv. körzet 123 frt. 66 krral egy kat. hold után, utánna a tolnai 92 frt. 37 krral. Előbbinél átlag termés egy holdon 697 kg. utóbbinál 533 kg.

A debreczeni felügyelőség körzetében 3,084 termelő 26,845 holdon termelt dohányt. Beváltottak pedig: szivarboríték 59,454 kg., középfinom kerti 25,444 kg., debreczeni 17,699,007 kg., kapadomány 1,150,155 kg., muskatály

58,739 kg. Összesen 18,992,799 kg. Ezért fizetett a kincstár beváltási árban 3,231,857 frt. 20 krt.

Legnagyobb átlagért ért itt el a nyiregyházi beváltó hivatali körzet egy hold után 132 frt. 81 kr. átlagos jövedelemmel (átlag mennyiség holdanként 743 kg.) utánna a nyirbátori bev. hiv. körzet 128 frt. 59 krral és a csengeri körzet 128 frt. 53 krral holdankénti átlag jövedelemmel. Nyirbátori körzetben átlagos eredmény holdanként 795 kg., a csengeri körzetben 770 kg.

A szegedi felügyelőségben 1,983 termelő 7,548 holdon termesztett dohányt. Beváltottak pedig: szivarboríték 6,090 kg., csetneki 184 kg., középfinom kerti 1,260 kg., szegedi 3,644,249 kg., muskatály 346 kg. összesen 3,646,039 kr. melyért a kincstár beváltási árban fizetett: 544,192 frt. 88 krt.

Az idetartozó beváltó hivatalok körzetei közül a legnagyobb átlagért kapott a csongrádi holdanként 94 frt. 19 kr. átlag jövedelem (egy hold után átlagos mennyiség 601 kg. utánna a csányi körzet holdankénti átlag jövedelme 89 frt. 02 (egy hold után átlag 575 kg.))

A tettebbi adatokat összegezve a magyar korona országában összesen termesztett 14,011 termelő 80,789 holdon és beváltottak: szivarboríték 316,813 kg. csetneki 103,575 kg., finom kerti 793,938 kg., középfinom kerti 980,319 kg., közönséges kerti 500,851 kg., debreczeni 17,699,007 kg., szegedi 13,318,513 kg., tiszai 16,004,727 kg., szuloki 1,204,276 kg., pécsi 132,472 kg., kapadomány 1,165,151 kg., muskatály 72,759 kg., összesen: 52,292,501 kg., melyért a kincstár beváltási árban 9.110,774 frt. 03 krt. fizetett.

Mintaültetvény volt a budapesti felügyelőségben 3 helyen összesen 600 □-ölnő, az aradi felügyelőségben 2 helyen, együtt 770 □-ölnő, a tolnai felügyelőségben 3 helyen 440 □-ölnő, a debreczeni felügyelőségben 4 helyen 1 hold és 800 □-ölnő, a szegedi felügyelőségben 5 helyen összesen 900 □-ölnő. Összesen tehát 17 mintaultetvény volt 3 hold és 240 □-ölnő területtel.

Nemenként beváltottak az egész országból beleszámítva már a kivételi termelőktől (N.-Létha) átvett mennyiséget és a mintaultetvények termését is: szivar I. oszt. 6,001 kg., II. oszt. 50,580 kg., III. oszt. 260,247 kg., összesen 316,828 kg.; tiszai válogatot a) oszt. 22,832 kg., válogatot b) oszt. 311,630 kg., I. oszt. 2,794,623 kg., II. oszt. 5,702,355 kg., III. oszt. 5,713,418 kg., összesen 14,544,858 kg., debreczeni válogatot a) oszt. 467,681 kg., válogatot b) oszt. 230,273 kr., I. oszt. 4,426,892 kg., II. oszt. 5,700,559 kg., III. oszt. 5,307,241 kg., összesen 16,132,647 kg.; szegedi válogatot a) oszt. 923,658 kg., válogatot b) oszt. 423,138 kg., I. oszt. 2,645,936 kg., II. oszt. 4,536,208 kg., III. oszt. 3,529,569 kg., összesen 12,058,509 kg.; szuloki válogatot a) oszt. 23,235 kg., válogatot b) oszt. 8,548 kg., I. oszt. 190,583 kg., II. oszt. 476,188 kg., III. oszt. 343,022 kg., összesen 1,011,576 kg., pécsi válogatot b) oszt. 5,020 kg., I. oszt. 18,099 kg., II. oszt. 47,708 kg., III. oszt. 36,984 kg., összesen; 107,811 kg., csetneki I. oszt. 11,194 kg., II. oszt. 43,975 kg., III. oszt. 37,933 kg., összesen: 93,102 kg., finom kerti I. oszt. 34,036 kg., II. oszt. 291,502 kg., III. oszt. 468,478 kg., összesen: 794,016 kg., középfinom kerti I. oszt. 81,221 kg., II. oszt. 414,274 kg., III. oszt. 485,036 kg., összesen 980,531 kg., közönséges kerti válogatot b) 21 kg., I. oszt. 9,892 kg., II. oszt. 56,587 kg., III. oszt. 230,147 kg., összesen: 296,647 kg., fehérvirágú muskatály I. oszt. 6,287 kg., II. oszt. 10,222 kg., III. oszt. 12,385 kg., összesen: 28,894 kg., vörösvirágú muskatály I. oszt., 8,916 kg., II. oszt. 17,943 kg., III. oszt. 17,052 kg., összesen: 43,911 kg., kapadomány I. oszt. 202,005 kg., II. oszt. 433,854 kg., III. oszt. 448,137 kg., összesen: 1,083,996 kg., kihányás 4,645,785 kg., kacs 14,455 kg., hulladék 112,376 kg.

* Forrás: „Statistika a dohánygyedatásról illetőleg 1889. évre. Összedállítva: A m. kir. dohánybeváltási és gyártási számvevő osztályok által. Budapest, 1890.

Végül legyen itt felelmitve az idézett statisztika érdekes beváltási adataiból az, hogy míg 1888. évben 61.565 kg. *csempészett dohány* vártott be, 4.911 frt. 52 kr. ban, addig 1889. évben már csak 37.801 kg. ilyen dohány került beváltás alá 3.182 frt. 50 kr. árban. Tehát 1889-ben 23,764 kg.-mal kevesebb csempészett dohányt váltott be a kincstár.

A dohányról.*

A bugázás kezdetét veszi a második kapálás után s a bugázást 14—15 napra követi a törés.

A kerti leveleket, melyek jó pipadohányt adnak, u. m. a kapadohányt, nem kell lebügáztatni, illetőleg csak hervadás, vagyis elvirágzás után, hogy magba ne menjenek. A kacshajtásokat azonban el kell távolítani. Az ekkép kezelt levél szinesebb s illatosabb szokott lenni.

Hogy a bugázást, kacsozást nagy ügyelettel kell végrehajtani, nehogy a levelekben kárt tegyünk, ez magától értetődik. Ezért alkalmasabb akkor végezni, ha a nap melegebb, midőn a levelek kissé leárnyultak.

Magnak csak tiszta fajtájú dohányt hagyjunk meg, még pedig az első ültetésből, mert a dohány magjának érésehez sok melegt kíván. Kevésbé meleg vidékeken jól be sem érik minden évben. Hogy a dohánymag szebb legyen, illetve hogy erőteljesebb ivadékokat neveljen, melynek átörökítő képessége is nagyobb: nem kell a magnak kiválasztott törzseken az oldalágakat meghagyni; szóval kevesbitni kell rajta a virágzatot: hogy fejlettebb magot nevelhessen.

Az állam tudomásom szerint a dohánymag kilójáért 3 frtot fizet a termelőnek.

A dohánynak legfontosabb munkája a levelek szedésével (törés) áll be; a mikor ugyancsak megpróbálja a kertészek erejét. Nálunk rendszeren fogadott munkások segítségével végeztetik e szorgos munkát, mert más-kép nem győznék a szedést és fűzést is végezni.

Az érés különböző vidékeken, különböző időpontban áll be, sőt egy azon vidéken is változik az időjárásához képest.

Szabály itt az: 1. hogy csak az érett leveleket törjük le, 2. hogy a legjára leveleket külön törjük, 3. a jót a rongyossal össze ne fűzzük.

Némelyek az aljeveleket, melyek egy sem adnak értékes dohányt, le sem szedik, hanem ott hagyják a helyszínen elhervadni.

A szivarnak való auriikai levelek előbb leszdedhetők, mint a kerti levelek, melyek pipadohányt adnak, vagyis ez utóbbiaknak érettebbeknek kell lenniük.

Az érés jelei: hogy a levelek elveszítik nyers sötétzöld színüket s sárgásba mennek át; tudvalevőleg az érédes csak fokozatosan megy végbe, tehát foltonként vagy erenként látszik előbb s úgy terjed, tovább az egész levéllapra; a kocsnis is ilyenkor már lekonyultabb s törékenyebb. A levéllap ragadós, meghólyagosodik s szélei s hegye megkonkrodik.

A soványabb földben, vagy napos, dombos szlász fekvés mellett előbb megéri a levél.

Először a legjára leveleket kell szedni a legnagyobb vigyázattal. Mivel akárhányszor az első ültetést meg utánpótolni, (foltolni) kell, tehát okszerűnek mondható azon eljárás, hogy a később ültetett növények levelei, később is törresnek le s ne egyszerre a többiekével. A középső levelekkel sem szabad egyszerre törni a csucslevelekkel. A leszdedett leveleket be kell fedni, hogy a nap meleg heve meg ne süsse, sem meg ne ázzák, sem éjjeli hideg ne érje. A zöld levelek hordásánál is több ügyeletre van szükség, hogy nyomást ne szenvedjenek, nehogy megfoltosodjanak.

Szivaborítéknak csak az első és legszebb leveleket kell szedni.

Esős haramatos időben, míg a levelek meg nem száradtak, a szedéstől tartózkodni kell,

mert különben nem lesz szép színű a dohányunk.

Mi a leszdedett levelek további kezelését illeti, a szedést követi a fűzés, a fűzésnek azonban több módja van. Nálunk rendszeren csak hosszú tüvel fűzik fel a dohányt és pedig egymásra a leveleket. Ennek okát abban kell keresnünk, hogy nálunk a dohányt a napon szokás szerinti s persze a nap a leveleket zörögsebbre szárítaná, inkább megszálna, ha nem oly sűrűn fűznék fel a zsinégekre. E fűzési módnak azonban hátrányos oldala is van, t. i. az ekkép fűzött dohányt közt sok a kocsnyégett, a romlott, penészes, kivált ha nedves volt az időjárás, ha dohányunk kései s későn kerül szárítás alá s a zsinég is hosszú.

A zsinégeket általában igen hosszúra hagyják. Ez eljárás elvetendő s helyette alkalmazásba kell venni a rövidebb, vagyis a 3—4 méteres zsinégeket. Ezekkel könnyebben lehet bánni; a mi a ki- és behordást illeti a pajtákba nem törne úgy a levél rajtok, nem csuszna oly össze a levelek a zsinegen, nem terheli úgy nagy súly a zsinéget, tehát inkább megbírja s nem szakad el alatta. Igaz, hogy a fűzés e módja több költségbe kerül mert más pajtaberendezést kíván, több szárítóállványt (potozokat) és kukát; de kifizeti magát.

Ha azonban értékes szivarnak való leveleket fűzünk, fűzzük azokat forgatva fel, vagyis egyiket az nével, másikat hátlapjával s ne vigyük a napra, hanem árnyékban szárítsuk a pajtában, így jobban megtartja nyulékonyosságát, vízfelvevő képességét, egyenletesebb (barna) színű lesz, szebben csomozható. Nem lesz foltos, a nap nem sűti fokára, illó olaj s más izt adó anyagait inkább megtartja. A szép barna szín, a szívósság és rugalmasság csak lassu hervadás, illetve párolgatás folytán fejlődik ki. A forgatva való fűzés kezd már hazánkban is terjedni, mert belátták czélszerű voltát.

Van egy másik fűzési mód is, a mely jó-ságra nézve az előbbivel versenybe, sőt még jobbnak mondható, de ehhez már kisebb tüket kell használni és előbb a leveleket oldalvást összehajtani, mi feltételezi azt, hogy az ekkép kezelt levelek előbb jól megpuhultak, vagyis fűléstesen mentek keresztül.

(Folytatás következik.) Réti János.

IRODALOM.

Ausztria és a magyar szeszipar. Irta **Bosányi Endre** a m. szesztermelő orsz. egyetemen titkára. Alig van hazánkban a szeszipar törvénykezése terén más oly szakértő, ki oly mélyen be tudna pillantani a szeszipar helyzete és törvénykezés közötti összefüggés titkaiba, mint Bosányi Endre. Midőn főnnebb jelzett művét megírta, felelte üdvös munkát végzett, mert olyan dolgokra hívja fel a figyelmet, melyek okvetlenül és mentől előbb rá-szorulnak a tisztázásra, ha ugyan a gazdaság fejlődésével oly szoros összefüggésben álló gazdasági szeszgyárak léteéréket megakarjuk óvni és nagyiparnak meg nem akarjuk sirját ásní. A 80-as évek adórendszere, a 84-iki és 88-iki szeszadótörvény méltatásánál sok oty dolgot olvasunk, mely után teljesen tisztába jövünk a szeszipar mai nyomoruságos helyzetének okai. Különösen fontosak a fűzetben azon részek, melyek az utolsó szeszadótörvény befolyását: hazai és osztrák társaink viszonyára megvilágítják. Az adók fokozásában rejelő helyes elv teljesen ellenkező hatással volt a mi viszonyainkra nézve az által, hogy az elvek a lehető legrosszabbul alkalmaztattak, illetőleg annyira elterdítették, hogy azok formájukat sem tarthatták meg. A jelenlegi szeszadótörvény átoltasása sok érdekes adatot nyujt és főleg az intező körök figyelmét felkölteni van hivatva, még pedig annnyal is inkább, mert az elkövetett hibák következményei is leplezetlenül vannak elénk tárva. A szeszfogyasztás helyzete, az állami pénzügyi eredmények és a szeszipar helyzete közötti összefüggés, főleg pedig az osztrák szomszédainak eljárását megvilágító rész olyan közvetlenséggel járulnak a

kérdés tisztázásához és a helyzet átváltoztatás nélküli kivihetetlen javításának kérdéséhez, hogy meg vagyunk róla győződve, hogy kormányunk ez állapotok fölött nem fog szemet hunyni és helyes intézkedések által a helyzetet javítani és a szeszipar hajóját az elsüllyedéstől meg fogja menteni próbálni. Ajánljuk e fűzetet, mely *Hornynászk* Viktornált jelent meg, a szakkörök figyelmébe.

„A szeszes folyadékkal való kereskedés Magyarországon.” Ilyen című munkára hirdert előfizetést Osváth Imre kir. törvényszéki bíró, a „Magyar Kereskedők Lapja” regále-rovatának vezetője. A munka égető sükséget van hivatva pótolni, miután az új italmérisi jövedéki törvény folytán minden eddig megjelent ismertető és magyarázó mű hasznavehetlenné vált. Osváth Imre munkája a legnagyobb alapossgal tárgyalja a régibb és újabb rendelkezések (törvények stb. egybevetésével a szeszes és egyéb szeszes italok nagyban forgalmát, (szesz-, bor-, sör-nagykereskedést), a szeszes italok kismértékbeni forgalmát, a kimerést, a zárt edényekben engedélyezett elárusítást (kis mértékbeni elárusítást) a kimerés és kis mértékbeni elárusítás engedélyezésének feltételeit, az italmérisi illeteket, az italmérisi adót, az italmérisi jövedék hasznosításának módjait, az italmérisi adóbérlet a kizárólagos italmérisi jogosultságot stb. A munka nyolczadret nagyságban 10—15 ivnyí terjedelemben fog megjelenni. Előfizetési ára 1 frt (bolti ára 2 forint lesz), mely összeg mielőbb a „Magyar Kereskedők Lapja” szerkesztőségéhez (Budapest, Erzsébet-körút 27 szám.) mint a mű kiadóhoz küldendő. Ajánljuk e nagy fontosságú szakmunkát az érdekeltek (készségek, ügyvédek, kereskedők, regalebérletők) figyelmébe.

VEGYESEK.

— Boldog újévet! Engedjék meg szíves olvasóim, hogy ujévi üdvözlétemhez azon kérelmet is csatolhassam, hogy az én jó kíváncsaimat ne tekinték sablonszerű szokásnak, mert igazán tiszta szívemből erednek. Boldog újévet azoknak is, a kik bennünket az elmúlt évben támogatni kegyesek voltak. Munka közben ismét eltöltöttünk egy évet, de ezzel még munkánkat nem fejeztük be, hanem most újból neki kezdünk a munkának és jó akaratú törekvással azon leszünk, hogy a dohányügynek, a dohánytermelő gazdaközönségnek minél inkább hasznára legyünk; támogassanak bennől többben ebbeli működésünkben és akkor bizonyára nem fog elmaradni a siker.

— Személyi hírek. Nagy örömmel értesülünk a felől, hogy Aikér Ernő dohányi. közp. igazgatósági főtanácsos ur, ki jelengle megrongált egészsége helyreállítása végett Olaszország enyhe éghajlata alatt tartózkodik, örvendetes javulásnak néz elébe, és bizonyára tavaszkor elfoglalja azt a helyet, a melyet már annyi évek óta mindnyájunk osztatlan örömére, az ő páratlan igazgátszeretettel és kiváló nemesszívűségével betöltött. Adja az ég, hogy még számos éveken keresztül dicsiztse ő azt a helyet, a melyben az összes dohánytermelő javára működött.

— A bérlő és tulajdonos közötti viszony a pajtaépítésre nézve. Sok helyen meggátolja a dohánytermelő bérlőt a pajtaépítésében az a körülmény, hogy a tulajdonos azt mondja, én nem engedem meg az építkezést, vagy nem váalom el az átalakítási költséget, és így a bérlőnek vagy építenie kell a sajátjából vagy fel kell hagyni a termeléssel, de épen itt van a jogi sérelem! Mert azon bérlő, a ki bérletet vett ki dohánytermelésre, annak mindenesetre nagy fontosságot tulajdonított, mert hisz a dohányter-

* A „Gyakorlati Mezőgazda” után.

melés vetésforgási szempontból is nagyon lényeges dolog, de másképp is jövedelmező. Azonkívül más hasznától is eleshetik, mert a netáni ugarba való dohánytermelést semmi más veteménynyel ki nem pótolhatja, sem hasznára sem czélszerűsége névé. Felfogásom szerint tehát a tulajdonosnak logice is el kell, hogy fogadja a törvény által előírt pajta-rendszer szerinti átídomítási vagy ily pajta építési költségeket.

— **Az érsekújvári dohányról.** A legutóbbi időben volt alkalmam az érsekújvári dohányokat látni, igazán szép dohányok ezek a sárka kerti levelek, csakhogy már én ezen dohányleveleket is nagyon elfajzottak találok. Ezek a dohányok, melyek részben nagyobb levelek, kissé durvák, de színe is már nem az eredeti, sokkal sulyosabbak, mint a minőknek lenni szoktak, egy szóval, én kissé elfajzottak látom. De talán még másik nagy hibája is lehet ezen dohányoknak, és ez az, hogy lehetőleg ritkán vannak ültetve — vagy talán még kacsoztatnak is. Ezen dohányok termelőire igen fontos körülmény ezen dohányokat igaz jellegében megtartani, mert ezek csak addig birnak ilyen nagy értékkel, míg megmaradnak a maguk valóságában, ha megszűnnek azok olyanoknak lenni, értékük a tisztai levelek értékéhez fog sorolhatni. E dohányok magjára különös kiváló gondot kell fordítani — és csak is olyan tökérről volna szabad a magot használni, mely a tiszta eredeti levélzet és jelleggel bír, sűrű sorokban, és egymás mellett közeli ültetésben kell termeltetni. Ezen nemes dohány kiképzésben nem értek egészben egyet azon kiképezetési módszerrel, melylyel ezek most és már régen is kiképeztetni szoktak. Én ajánlanám megkísérlésre a mostani alacsony kis, mintegy 10 aszlagból, egy aszlagot csinálni és ezt gyorsan akár 30 fokra is felmelegedni engedni. És meg vagyok győződve, hogy ez a dohány meg fogja tartani sárka színét, és a mellett kellemes édes ize lesz, míg így a mi zöld van benne, az zöld ize rossz fűszag, és nyers marad, de meg is fog penészedni belőle sokkal több, mint a fermentáltból. Ez azért szűz dohány lesz, még pedig valóságosan kiképezett szűz. A mi pedig az idezállítását illeti megjegyezzük, hogy ezen dohányokban a lepréselés által igen sok kár történik; mert azok a foltok, melyet ezen sárka dohány kap nyers állapotában, ez örökké megmarad benne, de a nyomás helyén meg is vékonyodnak és eltöredeznek. Talán czélszerűbb volna ezek idezállítását bálfák közt és nem préselt bálókban eszközölni. Természetesen az ellenőrzésre nagyobb gondot kellene fordítani az esetben, nagyobb vigyázatot is igényelne, de azt hiszem, költségben meglehetően ezután valamit takarítani, a dohány pedig bizonyára egészségesebben érkezne rendeltetési helyére.

— **Az 1890. évi dohányok.** Ez évben a dohányok minőségileg jobbak a mult évínél, levonva a sok helyen apróknak maradt dohányokat melyek természetesen nincsenek kellően kifejlődve, a mennyiben növésekben megakadályoztattak a nagy szárazságban; de színre és munkára nézve mindenesetre a közelmúlt termésnél előbbre állnak. A mi a szivaranyagot illeti, ez évben annak sem leszünk bővebben. Az egész átveendő mennyiség a magyar kincstár részére nem fogja a 150,000 métermázsát meghaladni.

— **A „Dohánytermelők zsebnaptára”** — melynek megjelenését eddig nyomdai akadályok gátolták — a jövő hét első napjain fog a megrendelőknek szétküldetni. Megjelenésekor érdemileg méltatni fogjuk, — s egyelőre csak annyit kívánunk ezuttal is megjegyezni, hogy a naptár a nagytekintetű dohányjövődéki központi igazgatóság által — tehát a legilletékesebb helyről — közzétételre ajánlatot a termelők figyelmébe.

— **Az országos magyar gazdasági egyesület** igazgató választmánye e héten a ta ok élénk részvétele mellett ülést tartott a Közteleken Elnök, Desseswffy Aurél gr. mély részvételt tu-

darta az igazgató választmányával, hogy **Ordódy Lajos**, az egyesület érdemes igazgatója, egészségi okokból beadta lemondását. Midőn a választmány e hirt tudomásul veszi, jegyzőkönyvileg szavaz elismerést Ordódy igazgatónak tíz évi buzgó és eredményűs működéséért, melynek nagy része van az egyesület mostani felvirágzásában és sajnálatának ad kifejezést távozása fölött. A választmány az elnökséget bizza meg az üresedés folytán szükséges intézkedések megtételére. A jövő évi működésre nézve a választmány elhatározta, hogy első sorban állatkállítást fog tartani, mely felöleli a lovak, szarvasmarhák, juhok és sertések osztályát, ha azon előfeltételek teljesedése mennek, hogy a főváros részéről e czélra alkalmas terület engedtetik át, a földművelési minisztérium részéről pedig a szükséges díjak biztosítottak. Ez esetben a rendezéssel járó kockázatot az egyesület magára vállalná. Elhatározta továbbá, hogy a tiszavidéki gazdasági egyesülettel kapcsolatban aratóversenyt, a hevesm. gazd. egyesülettel pedig répakapáló versenyt rendez. A kereskedelmi minisztérium fel fogja kérni, hogy az államvasutak gépgyárában az aratógépek gyártását is honosítsa meg, s ezt már úgy tege, hogy a hazai kenderből készült olcsóbb köztűzsinig a gépeknél használható legyen. Az állatvásárok rendezése ügyében ugy a fővároshoz, mint a földművelési minisztériumhoz átiratokat intéz az állattenyésztési szakosztálynak erre vonatkozó határozatai értelmében. Az Eszterházy Miklós Móríc gróf által Csákvárott saját költségén felállított földmívelési iskola tervezetét a választmány örvendetes tudomásul veszi és az illető szakosztályhoz utasítja.

— **Jelentés a sumatrai dohány aratásáról.** Egy amerikai lap írja: A sumatrai aratást illetőleg a hírek annyira megoszlának, hogy nehezen lehet róla biztosat állítani. Majdnem minden termelőnek más a véleménye, úgy hogy az átlagos eredményre vonatkozólag következtetést vonni igen bajos. Kétséget ugyan nem szenved, hogy a júliusi és augusztusi szárazságnak nem voltak jó következményei, mindazonáltal távolról sem oly rossz, mint az több oldalról hangoztatják. Általában azon nézet uralkodik, hogy a jelen termés több sötét dohányt fog szolgáltatni, mint világosat (a száraz esztendők rendes jelensége.) Az adminisztrátoroknak tehát a dohány erjedésénél azon lehetetlen művészi tett jut majd fosztályrészlül. A sötét dohányokat világossákká átváltoztatni, ha Európát és Amerikát kielégíteni óhajtják. Jólehet mindenki tudja, hogy a termelő a dohány színét illetőleg csak nagyon keveset lehet, mindazonáltal még folyton törekednek részvényesek és igazgatók a világos színnek lehető legnagyobb számban előállítására. E tekintetben nem marad más hátra, mint azon bölcs bibliai szavakra gondolni: „Isten bocsás meg nekik”. Már az előbbi években szerzett tapasztalatok is bizonyítják, hogy az egyes igazgatóságoknak a vezetésük alatt álló dohánytermelést büntetlenül tulságosan terjeszteni nem szabad. — A természetes nagyobbitása utáni vagy többnyire az adminisztrátorok fogja el, holott magának a tulajdonosnak áll érdekeben ezen vágnak korlátokat vetni. Úgy látszik hogy kisebb mérvű természeteknél a dohány jobb és a nyereséggé nagyobb.

— **A nemzetközi dohánygyártó munkások congressusa** részéről történt jelentések szerint Hollandiában 3500 szivarkészítő munkás van. A fizetés igen különböző: 1000 szivar után átlag 3—10 forint fizetettik, úgy hogy a munkások átlag 8 forintot szereznek Angolországban a heti bér 48 órai munkaidő mellett férfiak számára 28—30 Schilling-et tesz ki, de a munkások $\frac{1}{2}$ -de nők, kiknek fizetése csak 15 Schilling.

— **A madridi dohánygyár**, november 11-én tűzvésznek esett áldozatul, és így 6000 ezer ember vesztette el a kenyerét. Nem zárható ki az, — írja a „D. T. Z.”, hogy a gyár, ha magánemberek tulajdonát képezte volna, nem esett volna a lángok martalékául, mert a fel-

merült hírek szerint a megijedt nézők, midőn a tűz 3 óraker kitört lélekszakadva szaladtak azon kis kunyhóhoz, melyben az ór lakott, és arra kérték, hogy rögtön nyissa ki a kapukat. Ez azonban a felhívásnak hevesen ellenszolgált. Ő ugyanis tudomására hozta az embereknek, hogy a kapuk minden este lepecsételtetnek és neki szigoruan meghagyatott a kapukat, addig míg a pecsét róluk le nem vetetik, ki nem nyitni. Erre a kormányzóhoz szaladtak, hogy a pecsétet levételét kieszközöljék, de ezalatt az egész épület a pecsétekkel együtt a pusztító tűz áldozatává lett.

— **Dohánylopás.** A mint egyik előfizetőnk, Montág M. és fia uraktól, értesültünk ott Kaszaperi pusztáján a következő eset történt, Ezelőtt mintegy két héttel Montág urnak egy fia a dohánypajtában egy egészen friss betörési nyomot vett észre. Azonnal fellármázta tisztjeit és cselédjeit; lóra ültek a fiatal gazdával együtt, a friss nyomon haladva egy csárdába bementek s ott felfegyverezett fickók mulatva találtak. — Mivel sokan voltak hirtelen lefegyverezték őket. Az általuk lopott dohány 5 batyuban volt, minden batyu hetven kilő nyomott s úgy hogy az öt batyuban 352 kilo besimított dohány volt. A dohányt szépen visszazárlították a pajtába az öt legényt a csendőröknek szolgáltatták át, az ügyét pedig a szolgabirosnál feljelentették.

— **Ott, a hol a dohányt távolról kell a beváltó hivatalokba szállítani, a legmelegebben ajánljuk a bálók átkötözését. Egyuttal jelen számunk kötélláru hirdetésére figyelmeztetjük szives olvasóinkat.**

Szerkesztői üzenetek.

Z. J. Sámson. Igen érdekel tudni dohányja át van-e már adva és minő eredményel.

F. G. Semjén. Dohányja felül, mely oly kitünően sikerült ez évben, szeretném közelebbről ismerni az eredményt; várom mindkettőjök értesítését.

P. J. Dohánybevaltó hivatal vezető Csenger. Szíves köszönettel várta a győtdővet; buzgólkodásáért vegye ismétlenen háttá köszönetünket; ki a keveset nem becsüli, a nagyot sem érdemli.

A. J. plébános urnak, Kis-Orosz. Magánlevélben elküldtük az illető ministeri korrendelet másolatát. Itt még csak annyit, hogy ha a jegyzők bárhol is a törvény ellenére szedik a magasabb díjakat a kérelmi ívek kiállításáért s ha ezt a szolgabirosnak és alapán is helybenhagyják, határozataikat meg kell felelben a minisztériumhoz, ahol ökvetlenül megkapják az érdeketek az igazságot.

Dohánybálók lekötésére alkalmas, legjobb minőségű kenderből készült kötelek 100 kilónként 35 frittól 40 frittig kapathatók

Kaufmann B.

kender, kőc- és kötéláru-gyár raktárában, Budapest, Mária-Valéria-utca I. sz.

Ugyanitt a gazdasági szakmába vágó mindenemű kötél-gyártmány a legjutányosabb árban kapható.

Szesz- és melasse-hamuzsigyárukkal kapcsolatosan állítunk:

kénsavas káliumot

és

chlorkáliumot

kitünő minőségben. Ezen, hazánkban még eddig elő nem állított fontos kálitrágyát, mely különösen dohány és szőlőmívelésre alkalmas, mérsékelt áron ajánljuk gazdáinknak.

Mintát, annak chemiai összetételével, melyért kezeséget vállalunk, készséggel küld

GRÜNWALD és Társai

Központi iroda: Andrassy-ut 23. szám.

A MAGYAR KIRÁLYI
DOHÁNY ÉS SZIVAR KÜLÖNLEGESSÉGI
és az
ALTALÁNOS FORGALOMBAN LÉVŐ
DOHÁNYGYÁRTMÁNYOK
FŐRAKTÁRA.

Mayer és Véri
Budapest, IV, Váci-utca.

Vidéki megrendelések postai utánvét mellett pontosan és legnagyobb figyelemmel teljesítettek. Csomagolás díj legmérsékeltebben számíttatik.

Papírzípkák szivar és szivarkának.

Legfinomabb francia
Houblon, Le Griffon, Goudron, Ambré
szivarhüvelyek.

	darab	frt
Szopóka nélkül	1000	— 80
	100	— 08
Szopókával 1. sz.	1000	3.—
	100	— 30
" 1 1/2 sz.	1000	3.—
	100	— 30
" 2. sz.	1000	3.—
	100	— 30
" 3 "	1000	3.50
	100	— 40
" 4 "	1000	5.—
	100	— 80

Szivarkahüvely minták kívánatra bérmentve megküldetnek.

Legegyszerűbb töltőgépek

az 1, 1 1/2, 2. és 3. számú hüvelyhez 35 kr.
s 4. számú hüvelyhez 1 frt

Tajtpipák.

Kitűnő minőségű, ezüst és chinaezüst kupakkal.
Megrendelések ezimeres vagy monogramos tajtpipákra és szípkákra elfogadtnak és jutányos áron teljesíttetnek.

Mindenemű és alaku tajtpipák. — Török csibukok, tökéletesen felszerelve. — A híres Ernhoffer-féle meggyfa szivar- és szivarkaszípkák. Mindenféle pipaszárak. — Borostyán szivar- és szivarkaszípkák. — Valódi török cseréppipák. — Valódi selmezi pipák. — Elefántcsont szivar- és szivarkaszípkák.

Kiváló finom valódi francia szivarkapapírok

„LE GOUDRON“

Le Griffon, Les Dernières Cartouches, „Le Houblon“
„Papier Ambré“.

A kedvelt kör alakú OSIBUKPAPÍR.

Cserfatapló és sebészli tapló. Szivar- és szivarkatár-
csák. Pénztárczák. Dohányszelenozók. Dohánytartók.

Valódi china tea.

1 legfinomabb Congo kija 14 ft.

Valódi rum.

Jamaika nagy üveg. 2.40 Jamaika kis üveg. 1.30

Valódi francia Cognac.

Martell W. S. O. P. nagy	12	frt 50	kr
" V. S. O. P. nagy	7	" 50	"
" kis	4	" —	"
" *** nagy	5	" 50	"
" ** kis	3	" —	"
" fine champagne nagy	3	" 50	"
" " " " " " " "	2	" —	"
Mouillon ** nagy	5	" —	"
Francia pezsgő nagy	5	" 50	"

TŐZSDEI MEGBIZÁSOK úgy tőkésítésre, mint játékra a legjutányosabb feltételek mellett eszközöltnak.

PÉNZELŐLEGEK: Jó sziv, Bazilika, magyar-osztrák-olasz vörös-kereszt sorsjegyekre, ugyanint mindenemű államsorsjegyekre, részvények és értékpapirokra a legelőszőbb kamatok mellett a kölcsön részletekben is törleszhető.

VÉTEL ÉS ELADÁS mindenemű sorsjegyek, értékpapírok, külföldi bankjegyek és ércpénzeknek. Szérvények díjmentesen váltatnak be és kihozott sorsjegyek azonnali kifizetésre.

„AZ ELSŐ FŐNYEREMÉNY“ hiteles sorsolás, tudósító egy évi előfizetési ára bérmentesen házhoz küldve, csak 1 frt

Legközelebbi húzáshoz!!

Bécsvárosi igérvények	} á frt 3.75
Főnyeremény 200,000 ft	
Jótékonyági állam sorsjegyek	} „ „ 2.—
Főnyeremény 600,000 ft	
a kettő	5.75

helyett csak frt 5.25 kr.

2 darab állam-sorsjegy	frt 3.50
5 " " "	frt 8.50
10 " " "	frt 16.50
20 " " "	frt 32.—

Győri Vilmos

bank- és váltóüzlet Budapest, Dorottya-u. 11.

Vidéki megrendeléseknél csekély foglaló beküldését kérem

Évi 1 forint a „Falusi Gazda“

czimű kéthetenként megjelenő népszerű gazdasági szaklap,
melyről a „Magyar Állam“ 1889. évi márczius 18-iki számában
egy lelkész következőleg nyilatkozik:

„Két éve már, hogy járatom a „Falusi Gazdát“, s őszintén megvallom, hogy azóta nagyon sok olyant tanultam belőle, a mit gazdáinkodásom előnyére üdvösen értékesíthettem.

Mióta e kis lapot járatom, kézzel fogható a gazdasági haladás híveim között is, úgy, hogy ők maguk alig várják a „Falusi Gazda“ számainak megjelenését s az egyik a másik után jön azt kölcsön kérnél, hogy belőle tanuljanak. Utmutatásom mellett sok mindent fordítottak belőle hasznukra, innen a „Falusi Gazda“ iránti rokonszerv.

Praktikus tanácsal a józan életre szükségessége tesz arra, hogy a nép között minél nagyobb mérvben elterjedjen.

Teljesen meggyőződtem, hogy e lap a falusi népnek, a kisgazdáknak igazi, lelkes és jóakaratu barátja. Tőle nemcsak a munka mikéntjét, de a szorgalmat, takarékosagot, okos számítást és ezek mellett lstenben való erős bizalmat megtanulhatják; az anyagi boldoguláshoz, melyre kisgazdáinknak, népünknek oly nagy szüksége van, legközelebb vezető utat biztosan felismerhetik.

Azért kérve kérem lelkész társaimat és a tanító urakat, igyekezzenek ez olcsó gazdasági kis lapot megszerezni s a nép között is terjeszteni.

A legolcsóbb,

gazdag és élénk tartalmu gazdasági szaklap

„FÖLDMIVELÉSI ÉRDEKEINK“

mező- és erdőgazdasági képes hetilap.
a magyarigazdatisztek és erdészek együletének hivatalos közlönye.

Tizenkilencedik évfolyam.

A „Földmivelési Érdekeink“ az 1885. orsz. kiállításon
gyakorlati irányáért a nagy kiállítási éremmel tüntetett ki.

E lap elvet: a mezőgazdasági érdekképviselet fejlesztése, a gazdasági élet jövedelmezőségének fokozására szolgáló eszközök és módok kutatása és terjesztése, az összes mezőgazdasági forgalom közvetítése.

Megjelenik hetenkint másfél nagy ivnyi terjedelemben.

Néhány újabb elismerő nyilatkozat:

Terjesztem, olvastatom, magyarázom a népek és nép közt, ez örömmel tanul, pedig nagy része 500 lelkű községennek oláh, de a jó szót meghallgató nép, s jól vezetve híve a magyar államszémének, itt nincs, mit keresnem itt a dákóromanista Erdő-Szengyel.

Garda Márton, ny. ev. ref. lelkész.

..... A Falusi Gazdát szívesen olvasom.

M. Polány. Sáringer K.

..... Az élönlken szerkesztett kedves kis lapot lehetőleg terjesztem.....

Gelencze. Csiby T., plébános.

..... ne vonja meg azon élítő erőt melyet becses lapja nyújt, melyből oktatást és tanulságot merítünk.

Weresz Akos.

A „Falusi Gazda“ kitűnően szerkesztett lap. Ismerek sok német és tót gazdasági lapot, hanem a „Falusi Gazda“nak ilyen csekély előfizetési díj mellett nincsen párja.

Wagner Mihály, a Gizella-árvaház igazgatója.

..... terjesztetni kedves kötelességem lesz.

K.-Vásárhely. Nagy Károly.

A Falusi Gazdában sok oly szükséges és fontos tudnivalót látok, melyek nélkül egy gazda sem lehet el, legelőszőbb nem volna szabad el lennie.

M.-Bodon. Nemes Árpád, ref. pap.

Előfizetek 5 példányra, miután az uradalmi hajdúk részére hasznos olvasmányának mutatkozik.

Battaszéki alap. uradalom.

Lapját olvasva, irányra annyira megtetszett, hogy nemcsak a hivatal, hanem saját nemvre is kérem annak megküldetését!

Gyónk. Klein Endre, jegyző.

A derék vállalatot egyik egyházi közlönyünkben is ajánlottam a közönség figyelmébe. Valóban a legnagyobb pártalást érdemli.

Makó.

Csécsei Miklós, ref. lelkész.

Áldja meg a magyarok istene, hogy pusztulni indult népünknek ily alkalmas szellemi és anyagi eszközökkel akarja megővni! Mulhatatlan kedves kötelemnek tartas, minden falusi pap, tanító és jegyző, úton-útfélen erőteljesen ajánlani ez olcsó „Falusi Gazdát“.

Fertő-Széplak.

Tóth István plébános

Előfizetési feltételek: a „Földmivelési érdekeink“ egész évre 6 frt, félévre 3 frt } együtt megrendelve 6 frt 50 kr.
a „Falusi Gazda“ egész évre 1 frt

Papoknak, lelkészeknek, néptanítóknak, jegyzőknek, olvasóköröknek és casinóknak kedvezményes előfizetési ár mindkét lapra egész évre 5 frt, félévre 2 frt 50 kr.

Előfizetők és mutatónyaszmak iránti megkeresések a szerkesztőség címére; Budapest, V. kerület, Erzsébet-tér 19. szám alá küldendők.